

ZAJĘCIA OPARTE NA STRATEGII KSZTAŁCENIA WYPRZEDZAJĄCEGO

„W POSZUKIWANIU KORZENI - CZYLI SZLAKIEM MIEJSC Z RODZINNYCH OPOWIEŚCI”

Wprowadzenie: Na pierwszy rzut oka historia Twojej rodziny może wydawać się zwyczajna. Pozbawiona rodowych tradycji, cennych pamiątek po przodkach, wielkich nazwisk. Nie daj się zwieść tym pozorom, w wielu wypadkach dzieje rodziny stanowią opowieści, które trzeba odkryć i wydobyć. Kiedy zanurzysz się w nie zobaczysz, że Twoja historia nie kończy się na babci i dziadku. Bez trudu może sięgać do XIX wieku, a czasem i dalej. Szybko zorientujesz się, że nie jesteś zawieszony jedynie w teraźniejszości. Twoje korzenie sięgają głęboko i możesz je poznać. W tej podróży w głąb rodzinnych opowieści, wykorzystując swoje historyczne warsztatowe umiejętności będziesz odkrywał miejsca i fakty związane z przodkami.

Poniższy scenariusz adresowany jest do nauczycieli, którzy mogą go realizować w ramach zajęć pozalekcyjnych lub wykorzystać jego dowolną część w swojej zawodowej działalności.

Cele: poznanie dziejów własnej rodziny;

- rozwijanie umiejętności odczytywania, analizowania i przetwarzania informacji z różnorodnych źródeł historycznych;
- przeprowadzenie badań genealogicznych dotyczących własnej rodziny;
- opracowanie wyvodu przodka (tablica ascendentów) i historii rodzinnej na podstawie zgromadzonych dokumentów i materiałów powstałych w wyniku badań genealogicznych;
- odczytywanie w krajobrazie kulturowym miejsc związanych z rodzinną historią;

Materiały: materiały pomocnicze (warsztat pracy historyka – analiza zdjęcia, dokumentu, wywiad itp.);

- materiały źródłowe;

Sprzęt: komputer z dostępem do Internetu, aparat fotograficzny lub kamera;

Czas: zajęcia w klasie (realizacja pierwszego etapu aktywacji) – 1– 2 godziny;

- działania realizujące drugi etap – przetwarzanie (środowisko cyfrowe) – 6 – 10 tygodni;
- zajęcia w klasie (realizacja trzeciego etapu systematyzacji) – 1-2 godziny lekcyjne;
- ewaluacja (zajęcia w klasie) – 1 godzina.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Cel: wzbudzenie zaciekawienia, aktywizacja posiadanej wiedzy, wyzwalanie emocji.

Wskazówka do realizacji aktywacji: zajęcia można rozpocząć wykorzystując tekst wyjaśniający pojęcie „krajobrazu kulturowego” oraz strategii nauczania wyprzedzającego.

ETAP 1: AKTYWACJA (działania w klasie i środowisku cyfrowym)

Na czym polega strategia kształcenia wyprzedzającego i odczytywanie krajobrazu kulturowego

Wszyscy żyjemy w przestrzeni ukształtowanej przez siły natury oraz działalność człowieka, wypełnionej elementami przyrody ożywionej i nieożywionej jak również wytworami cywilizacyjnymi. Jednym słowem jesteśmy zanurzeni w **krajobrazie kulturowym**. W takim ujęciu krajobraz jest przedziwną księgą przypominającą rodzaj palimpsestu powstałego w wyniku nakładania się wzajemnie powiązanych warstw historycznych oddziaływań.

Rozwijaniu umiejętności odczytywania krajobrazu kulturowego służy **strategia nauczania wyprzedzającego**. Polega ona na aktywnym organizowaniu wiadomości w procesie samodzielnego zbierania informacji. Oznacza to, że dzięki własnej aktywności zdobędziesz umiejętności i zbudujesz własną wiedzę. Realizacja tej strategii odbywa się poprzez tzw. cykl konstruktywistycznego uczenia się. Jego pierwszym etapem jest

	<p>poszukiwanie odniesień we własnej dotychczasowej wiedzy; kolejnym: pogłębianie wiadomości z różnorodnych źródeł zewnętrznych, ich przetwarzanie a na końcu porządkowanie w system twierdzeń o rzeczywistości, czyli nabytą dzięki własnej aktywności wiedzę. W tym ujęciu wiedza i umiejętności są skutkiem doświadczenia (poznawania) oraz osobistego wysiłku ucznia.</p>
<p><i>Cel modułu.</i></p>	<p>Każdy z nas ma historię swojej rodziny. Nie zawsze ją znamy. Celem zajęć będzie odkrycie i wydobywanie historii własnej rodziny poprzez przeprowadzenie badań genealogicznych. Twoja praca będzie polegała na przeprowadzeniu swoistego historycznego śledztwa odnoszącego się do dziejów twoich przodków i związanych z nimi miejsc. Im więcej tropów i śladów odnajdziesz tym stworzysz pełniejszy zapis rodzinnej historii i mapę ważnych rodowych miejsc.</p>
<p><i>Wprowadzenie ma przybliżyć podstawowe pojęcia z zakresu genealogii i uświadomić uczniom skąd mogą czerpać wiedzę o dziejach własnej rodziny a przede wszystkim wskazać jak korzystać z różnorodnych źródeł.</i></p> <p><i>Wskazówki do realizacji warsztatu z dokumentami i fotografiami: praca z dwoma zestawami dokumentów ma przybliżyć uczniom jak analizować tego typu źródła i jednocześnie stawiać dalsze pytania badawcze. Ważne, aby grupa 1 w obu zadaniach otrzymała ten sam zestaw zadaniowy, czyli 1. Dokumenty i zdjęcia z zestawów dotyczą tych samych osób i wzajemnie się uzupełniają.</i></p> <p><i>Zestaw nr 1 to dokumenty i zdjęcia rodziny Zielonków a zestaw nr 2 dotyczy rodziny Moskiewiczów – obie rodziny zostały połączone przez małżeństwo Barbary i Michała Moskiewiczów.</i></p> <p><i>Warto przy omówieniu zwrócić uwagę uczniów na znaczenie dokumentów przy poszukiwaniach genealogicznych i przybliżyć rodzaje źródeł, dzięki którym można odkryć fakty odnoszące się do dziejów rodziny.</i></p>	<p>Wprowadzenie do tematu – genealogia a pamiątki rodzinne</p> <p>1. Zabawa – podstawowe pojęcia genealogiczne (materiał pomocniczy nr 1 – karty pojęć genealogicznych).</p> <p>Zadaniem uczniów jest ułożenie kart w pary (pojęcie i wyjaśnienie)</p> <p>2. Warsztat poszukiwania informacji. Część I - dokumenty</p> <p>Zanim zanurzymy się w wasze historie rodzinne, czas pomyśleć o źródłach, które mogą posłużyć wam do odtworzenia dziejów przodków.</p> <p>Warsztat pracy z dokumentami – dzielimy grupę na dwa zespoły, które będą pracowały z dwoma zestawami dokumentów. (materiał pomocniczy nr 2 – dokumenty). Kiedy uczniowie wykonają zadanie z dokumentami można im przekazać do pracy zestaw fotografii.</p> <p>ZADANIE 1: Na podstawie dokumentów ustalacie podstawowe fakty dotyczące życia wybranych członków jednej rodziny. W pracy wykorzystajcie materiał pomocniczy nr 3 – warsztat historyka analiza dokumentów.</p> <p>Przy analizie dokumentów w grupie 2 powinien wyniknąć problem z dwoma datami urodzenia Piotra Moskiewicza. W tym przypadku źródłem pierwotnym rozstrzygającym jest metryka urodzenia.</p> <p>3. Warsztat poszukiwania informacji. Część II – fotografie</p> <p>ZADANIE 2: Dokonajcie analizy fotografii (materiał pomocniczy nr 4 – zdjęcia). odczytajcie z niej jak najwięcej informacji. W pracy wykorzystajcie materiał pomocniczy nr 5 warsztat historyka - analiza fotografii. Następnie zaprezentujcie swoje ustalenia. (wykorzystajcie informacje uzyskane w czasie zadania nr 1)</p> <p>Wszystko, co może nam coś powiedzieć o naszej przeszłości, to źródła. Takim źródłem może być akt urodzenia, dowód osobisty, paszport, kontrakt, umowa itp. Mogą to być też bardziej „miękkie” materiały, jak stara fotografia, list, pamiętnik, notatnik czy choćby obrazek. Czasami uda nam się uzyskać jakieś informacje z przedmiotów takich jak na przykład: zegarki, medale, meble, stroje. Wszystko zależy od naszej kreatywności i dociekliwości. Doskonałym pomysłem, zwłaszcza na początek pracy, będzie przeprowadzenie rozmów z członkami rodziny. Mogą oni często naprowadzić was na ścieżki, których sami byście nie odkryli.</p>

<p>Można przynieść na te pierwsze zajęcia również różne przedmioty. Jeżeli uczniowie, przyniesli rodzinne pamiątki warto aby o nich opowiedzieli.</p>	<p>Pamiątki rodzinne – jeżeli uczniowie przyniesli różne artefakty to prosimy, aby krótko o nich opowiedzieli.</p> <p>4. List do siebie (indywidualna ewaluacja, pierwszy etap)</p> <p>Prosimy uczniów, aby napisali do siebie list i opisali w nim odnoszące się do planowanego cyklu zajęć, następujące rzeczy: jakie są Twoje oczekiwania (czego chcesz?), obawy (czego się boisz?), motywy uczestnictwa w projekcie (dlaczego tu jesteś?), pierwsze wrażenia (co myślisz o grupie, itp.?). Po napisaniu listu, każdy uczestnik umieszcza go w kopercie i adresuje do siebie. Prowadzący zbiera listy.</p>
<p>Wykonując wywód przodka uczniowie mogą korzystać ze wszystkich dostępnych dokumentów. Ważne, aby informacje faktograficzne uzyskane w wywiadach były potwierdzone przez dokumenty. W przypadku ustalania daty urodzenia i śmierci źródłem informacji mogą być również nagrobki.</p>	<p>Wykonanie zadania wstępnego (Środowisko cyfrowe) (materiał pomocniczy nr 6 – materiały do wywód przodka - tablica ascendentów, itp.)</p> <p>ZADANIE: Zadanie polega na zebraniu podstawowych informacji o członkach Twojej rodziny, które zostaną zapisane np. w formie tabeli (patrz; materiał pomocniczy). Następnie należy wykonać tablicę ascendentów (schemat znajduje się w materiałach pomocniczych), która musi zawierać:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imiona i nazwiska członków rodziny (co najmniej do pradziadków); - daty urodzenia, zawarcia małżeństw oraz śmierci osób, które już nie żyją (co najmniej do pradziadków); - podobizny wszystkich członków rodziny (mogą to być fotografie, narysowane portrety, zeskanowane zdjęcia, itp.)
<p>Cel: analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy.</p> <p>Wskazówki do realizacji warsztatu poszukiwania informacji w tekstach źródłowych: warto poświęcić czas na przećwiczenie z uczniami analizy i interpretacji tekstów związanych z badaniami genealogicznymi takimi jak: frag. pamiętnika, list, wspomnienie, itp.</p>	<p>ETAP 2: PRZETWARZANIE (Środowisko cyfrowe)</p> <p>Prezentacje zadania wstępnego.</p> <p>Przygotowanie do wykonania zadania. Czas abyście wcielili się w rolę rodzinnego historyka. Przede wszystkim odszukajcie dokumenty, fotografie, listy, pamiątki, nagrobki itp. Warto zajrzeć do archiwum i przejrzeć księgi metrykalne, księgi ziemskie i grodzkie, roczniki i sprawozdania różnych organizacji i towarzystw związanych z waszymi przodkami, stare gazety, czasopisma, itp. Bardzo ważne jest również zbieranie relacji członków rodziny.</p> <p>Warsztat poszukiwania informacji. Część III – teksty. Dzielimy grupę na 4 zespoły, każdy otrzymuje jeden tekst do pracy.</p> <p>ZADANIE 1: Przeczytajcie fragment zapisków (materiał pomocniczy nr 7 – zapiski) i dokonajcie ich analizy. W pracy wykorzystajcie materiał pomocniczy nr 8 warsztat historyka – analiza tekstu. Zaprezentujcie swoje ustalenia.</p>
<p>Przed przystąpieniem do pracy należy przybliżyć uczniom tematykę historii rodzinnych tak aby wiedzę z tego zakresu mogli wykorzystać do prowadzonych badań. Przekazane informacje powinny zainspirować uczniów do poszukiwania źródeł i podjęcia decyzji o sposobie opracowania zebranych danych.</p>	<p>Przybliżenie wybranych zagadnień związanych z historiami rodzinnymi. (materiał pomocniczy nr 9 – historie rodzinne - schemat)</p> <p>Historie rodzinne – to zbiór tekstów o tematyce rodzinnej, cechujący się dużą skalą przekazywanych znaczeń i emocji, ukazujący subiektywną perspektywę oraz wielogłosowość zawartą w przekazie pokoleniowym.</p> <p>Historie rodzinne stanowią <u>trzy kategorie narracji prywatnych</u>, będących efektem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>wspomnień</u> (pamiętniki – upamiętnienie dziejów, często pisany u schyłku życia; dzienniki – bieżąca relacja lub tekst przygotowany nieco później na podstawie notatek; wspomnienia – przekazane jedynie wybrane treści) czyli rekonstrukcji subiektywnie

Informacje dotyczące historii rodzinnych zostały zaczerpnięte z: V. Julkowska, *Historie rodzinne. Narracje-narratory-interpretacje*, Bydgoszcz 2018

Wskazówka odnosząca się do poruszenia zagadnienia pamięci: należy przybliżyć tę tematykę aby wzbudzić w uczniach autorefleksję odnoszącą się do pamięci indywidualnej, rodzinnej, zbiorowej.

zapamiętanej przeszłości. Trzeba pamiętać, aby w stosunku do tego typu źródeł zachować dystans krytyczny.

- badania historycznych opartych na archiwach rodzinnych (kroniki rodzinne – od monografii heraldyczno-genealogicznych po kilkupokoleniową historię rodziny; połączenie wspomnień i narracji historycznej na kanwie materiału źródłowego. Kroniki wielopokoleniowe często są porządkowane według dwóch osi- czasu i miejsca, czyli historia danej gałęzi rodowej i jej siedziby – zamku, dworu, dodatkowo w ujęciu chronologicznym. Kroniki rodzinne charakteryzują się:

1. Bogatą i zróżnicowaną bazą archiwalną;
2. Zastosowaniem formalnej zasady krytycznego opracowania źródeł, wraz z wykazem materiałów źródłowych;
3. Zamieszczone są informacje o początkach rodu, herbie rodowym oraz opracowane drzewo genealogiczne;
4. Biogramy członków rodu podane w kolejności wynikającej z drzewa genealogicznego;
5. Kompozycja całości narracji uporządkowana problemowo według poszczególnych gałęzi rodu albo według siedzib;
6. Informacje szczegółowe na temat siedziby rodu;
7. Załączniki w postaci cytowanych dokumentów, listów, aktów notarialnych, itp.)

- konstrukcje narracji historycznych oparte na wspomnieniach i częściowo innych źródłach – opowiadania rodzinne (budowanie opowieści rodzinnej na podstawie materiałów źródłowych – esej historyczny, opowiadanie historyczne; albo na podstawie wspomnień wywołanych z wywiadów lub materiału fotograficznego i materiałów uzupełniających)

Przybliżenie zagadnienia pamięci.

Pamięć to świadomy, myślowy proces, w którym czerpiemy wiedzę z zasobów kulturowych, w ramach których jest przekazywane doświadczenie przeszłości. Indywidualna pamięć natomiast jest doświadczeniem spontanicznym i umocowanym we wspólnych rekonstrukcjach przeszłości, wytworzonych dzięki temu, że historie rodzinne pamiętamy razem. Pamięć najstarszych ludzi żyjących obecnie obejmuje wydarzenia sprzed II wojny światowej. Narracje historyczne właściwe temu pokoleniu zawierają elementy narracje jednego lub dwu wcześniejszych pokoleń. Wspomnienia najstarszych pokoleń przekazywane są dwu pokoleniom młodszym. Tak więc przedział czasowy w jakim dochodzi do spotkania żywej pamięci pokoleń obejmuje 80-100 lat, czyli czas życia 4 pokoleń.

W związku z wydarzeniami, w wyniku których powstają urazy psychiczne objawiające się traumami, mamy do czynienia ze zjawiskiem dziedziczonej pamięci określanej mianem **post pamięci** (Hirsch). Szczególnymi tekstami wśród historii rodzinnych są historie zajmujące się doświadczeniem ludobójstwa (np. zbrodnia wołyńska) czy Holocaustu. Jednym z mechanizmów obronnych wobec przeszłości Ocalałych było zablokowanie pokoleniowego transferu w odniesieniu do swoich dzieci. Jednakże milcząc splatali przeżyta traumę ze światem swoich bliskich. Historie potomków zostały splecione z historią poprzedniej generacji i naznaczone traumatycznym przeżyciem rodziców. W tego typu historiach rodzinnych istotne jest zobowiązanie do dawania świadectwa o traumatycznej przeszłości bliskich. Należy pamiętać, iż utrata bliskich, poczucie opuszczenia i nieludzkie warunki były częścią traumatycznych doświadczeń również związanych z deportacjami polskiej ludności w czasie II wojny światowej. Narracje poprzez składanie świadectwa mogą pomóc w otwieraniu dotąd zamkniętej przeszłości, a także przepracowaniu jej post traumatycznych symptomów w terażniejszości. Żałoba pozwala nie tyle pogodzić się z utratą i zapomnieć, co raczej uzyskać poprzez jej oswojenie dystans konieczny do życia i pamiętania.

Wskazówka odnosząca się do pracy badawczej uczniów, jaką jest przeprowadzenie wywiadu: należy uświadomić uczniom, iż im lepiej przygotują się do przeprowadzenia wywiadów (przemyślą pytania, zdobędą wiedzę o faktach i zdarzeniach historycznych, mających wpływ na życie rodziny) tym ich badania będą pełniejsze i dostarczą im wielu cennych informacji, może również ujawnić nowe tropy i ślady dla dalszych poszukiwań.

Istotne jest, aby uczniowie nie tylko gromadzili źródła materialne dotyczące dziejów rodziny, ale przede wszystkim z nich korzystali. Warto wpoić im zasadę, iż to ciekawość prowadzi do odkryć. W dociekaniu bardzo ważna jest umiejętność zadawania pytań.

Nauczyciel decyduje o stopniu trudności zadania do realizacji biorąc pod uwagę możliwości i umiejętności oraz wiek uczniów.

Uczniowie mogą utrwalac zbrane informacje w różnorodnej formie, mogą być to schematy, mapy myśli, pliki, portfolio.

Przybliżenie warsztatu historyka i badacza dziejów rodzinnych.

Przygotowanie do wywiadu. Robiąc wywiad, przemyśl wcześniej o czym i z kim będziesz rozmawiał w pierwszej kolejności. Weź pod uwagę, że im więcej się dowiesz, tym więcej pytań zrodzi się w Twojej głowie. Jeden wywiad rzadko wystarczy. Zastanów się czy będziesz spisywał dane, czy je nagrywał? Niestety podczas spisywania można utracić wiele szczegółów i spowalniać rozmowę. Jeśli więc będziesz nagrywał, to na jakim sprzęcie? Ludzie często chętnie opowiadają o sobie i swoich wspomnieniach, zwłaszcza tych miłych. Ma to dwie podstawowe wady. Z jednej strony musisz pilnować ich, by nie schodzili z tematu. To może być trudne, zwłaszcza gdy opowieść jest ciekawa, choć niewiele wnosi do Twoich badań. Z drugiej strony, to naturalne, że takie osoby chcą się dobrze zaprezentować. Mogą więc pomijać bardziej drażliwe tematy. Mogą też niestety nieświadomie zakłamywać obraz, na przykład źle coś zapamiętując albo zwyczajnie łączyąc fakty. To Ty jesteś od potwierdzenia prawdziwej wersji. Staraj się być życzliwie dociekliwy, pytaj o informacje i źródła, które mogą ułatwić Ci weryfikację faktów.

Zbieranie źródeł materialnych. Przy okazji przeprowadzania wywiadów w domach członków dalszej rodziny koniecznie proś o pokazanie dokumentów, zdjęć i pamiątek. Przy odrobinie szczęścia trafisz na jakiś nowy ślad. Nie wahaj się prosić o pozwolenie na skanowanie i fotografowanie tych materiałów. Wiele z nich nie przetrwa kolejnych dekad. Twoje skany mogą je ocalić od zapomnienia. Przydadzą się też do ilustrowania Twoich materiałów. Podczas oglądania tych źródeł, pytaj o związane z nimi historie. Pamiętaj jednak, że podana Ci wiedza nie musi być w 100% zbieżna z faktami. Może być tak, że coś co od pokoleń jest w rodzinie uznawane za jedno, jest w istocie czymś zupełnie innym. Wszystkie fakty należy zatem weryfikować na podstawie kilku źródeł albo uznawać za „niesprawdzone” i jako takie później opisać w swoim dziele.

Wykonanie zadania w oparciu o zebrane materiały umieszczone w środowisku cyfrowym (opracowania, dokumenty, zdjęcia np. ze starych gazet, rodzinnych archiwów, ilustracje, itp.)

INSTRUKCJA DO ZADANIA DLA UCZNIÓW – „Szlakiem miejsc z rodzinnych opowieści - czyli wybrane epizody z dziejów mojej rodziny”

Krok 1. Przeprowadź wywiady z wybranymi członkami rodziny oraz zgromadź źródła materialne dotyczące dziejów własnej rodziny i związanych z nią miejsc. (materiał pomocniczy nr 10 – warsztat badacza - wywiad)

Krok 2. Na podstawie dostępnych źródeł oraz wyników własnych badań (materiał pomocniczy nr 11 – warsztat badacza - ocena i porównywanie materiałów źródłowych, etc.) stwórz opowieść pt. „**Szlakiem miejsc z rodzinnych opowieści - czyli wybrane epizody z dziejów mojej rodziny**”. Opowieść może dotyczyć np. wybranych miejsc związanych z dziejami rodziny; historii jednego z członków rodziny; ważnych wydarzeń historycznych w których uczestniczyli członkowie rodziny (np. II wojna światowa, poznański czerwiec 1956, itp.); pochodzenie rodziny; osobliwości i tradycji rodzinnych; itp.

W trakcie kolejnych tygodni uczniowie będą gromadzić dokumenty i opowieści, aby wspomóc ich w tym zadaniu na kolejnych zajęciach należy przybliżyć im sposoby pozyskiwania materiałów źródłowych i ich przetwarzania. Przecwiczyć na zebranych materiałach techniki związane z badaniami genealogicznymi.

PRZYBLIŻENIE WARSZTATU HISTORYKA - BADANIA GENEALOGICZNE

Jak szukać, aby nie błędzić – 5 etapów poszukiwań

Koniecznienależy zapoznać uczniów z zasadami prowadzenia badań genealogicznych, wiedza tego rodzaju uchroni ich od błędzenia i marnotrawienia czasu. Ważne aby uczniowie zdawali sobie sprawę, iż sposób pracy i racjonalne zaplanowanie poszczególnych poszukiwań ma wpływ na jakość i skuteczność ich pracy.

Wskazówka odnosząca się do pracy badawczej uczniów: zaczynając poszukiwania należy udać się do urzędu stanu cywilnego po odpis aktu zgonu, urodzenia, itp. W celu załatwienia formalności można wykorzystać wzór podania o odpis aktu stanu cywilnego znajdujący się w materiale pomocniczy nr 13.

ETAP 1. Skatalogowanie posiadanych danych i określenie ich wiarygodności.

Dokumentacja źródeł danych genealogicznych to podstawowa praca genealoga.

Tworzenie kartoteki. Można założyć kartotekę, w której każde źródło ma odpowiadającą mu kartkę. Należy zapisywać następujące informacje dotyczące każdego źródła: skąd pochodzi, kim był jej wystawca oraz odbiorca, kogo dotyczył, kto je podpisał, kim byli świadkowie, itp. Wyczerpujące i konsekwentne katalogowanie źródeł zapobiega powtarzaniu poszukiwań, zwłaszcza po latach. Do notowania najlepsze są luźne kartki lub fiszki, gdzie odnotowuje się imię lub imiona oraz nazwisko jak również numer identyfikacyjny osoby, czyli **numer własny będący kodem osoby**. Numer własny każdej osoby zostaje nadany w momencie jej odnalezienia i wpisany do naszej genealogii. Numer ten nigdy się nie zmienia, należy do numeracji ciągłej. Można do tego wykorzystać również genealogiczne programy komputerowe, które pomagają w klasyfikacji.

Tworzenie wyvodu przodków i kart rodzin. Dane z kartotek można składać w podstawowe formy klasyfikacji genealogicznej w postaci wyvodu przodka oraz karty rodziny (materiał pomocniczy nr 12 – karta rodziny). Karta rodziny pozwala na bardziej szczegółowy zapis danych o rodzinie jako podstawowej jednostce genealogicznej.

ETAP 2. Plan poszukiwań. Od czego zacząć poszukiwania? Można zacząć np. od dziadka i jego aktu zgonu.

Krok 1. **Akt zgonu** dziadka zawiera datę i miejsce jego **urodzenia** (ta informacja jest niezbędna, aby uzyskać akt urodzenia).

Krok 2. Uzyskanie **aktu urodzenia dziadka**, który zawiera dane o rodzicach dziecka (imiona, nazwisko, nazwisko panieńskie matki).

Krok 3. Uzyskanie **informacji o rodzicach dziadka** (pradziadkach) w tym celu należy przeszukać *księgi chrztów, ślubów oraz zgonów* parafii, gdzie dziadek się urodził. W *księdze parafialnej* warto odszukać wszystkie dzieci rodziców dziadka, czyli jego rodzeństwo, które urodziło się przed nim i po nim. Jeżeli ślub brały osoby różnej wiary lub innego obrządku, często ich synów chrzczono w wierze ojca a córki w obrządku matki (dzieci takiej pary mogą być zapisane w księgach różnych obrządków i parafii).

Krok 4. **Ustalenie daty ślubu rodziców dziadka** (pradziadków), prawdopodobnie wypadnie rok lub 2 lata przed urodzeniem pierwszego dziecka (chyba że mamy do czynienia z nieślubnym dzieckiem). Akt ślubu rodziców dziadka należy szukać w księdze małżeństw tej parafii dla oszacowanego okresu. Jest też możliwe, że ślub odbył się w innej parafii, np. w parafii, gdzie urodziła się panna młoda, czyli matka dziadka.

Krok 5. **Ustalenie urodzin rodziców dziadka** (pradziadków). W akcie ślubu podaje się wiek pana młodego i panny młodej, czasami ich miejsce urodzenia, jeżeli byli z innej parafii, kierując się tą wskazówką należy szukać ich aktów urodzenia w odpowiednich księgach chrztu.

Krok 6. Ustalenie danych o dziadkach dziadka, czyli prapradziadkach. Powtarzamy krok 1-5.

Krok 7. **Ustalenie daty śmierci przodków.** W tym celu trzeba przeszukać wszystkie wpisy w parafialnej *księdze zgonów* aż do skutku. W wypadku kobiet wskazówką może być data urodzenia najmłodszego dziecka, w przypadku mężczyzn nie zawsze, bo może być to dziecko urodzone po śmierci ojca (fakt ten bywa odnotowany w zapisie chrztu). Zawsze warto sprawdzić czy osoby odszukane w *księgach zgonów* znalazły się wcześniej w *księgach urodzeń*.

Krok 8 i kolejne. Postępować zgodnie z powyższym wzorem aż zostaną wykorzystane wszystkie dostępne źródła.

Przybliżenie podstawowych pojęć z dyplomatyki jest niezbędne przy prowadzeniu badań genealogicznych.

Aby otrzymać dokumenty dotyczące danej osoby np. należy napisać podanie do urzędu (materiał pomocniczy 13 – wzór podania do urzędu) w miejscowości, gdzie dana osoba urodziła się, brała ślub lub zmarła. W urzędzie możemy otrzymać następujące rodzaje dokumentów: odpis skrócony aktu stanu cywilnego (podaje najważniejsze dane, jest tańszy od pełnego odpisu) i odpis zupełny aktu stanu cywilnego (zawiera cały zapis z aktu łącznie z notatkami i adnotacjami) oraz kserokopię lub zdjęcie aktu (nie mają takiej wiarygodności jak dokument oryginalny, lecz można poprosić urzędnika o poświadczenie zgodności z oryginałem). Aby otrzymać dokument należy wnieść opłatę.

Wskazówka odnosząca się opracowywania wyników poszukiwań genealogicznych: warto przemyśleć tzw. myśl przewodnią i formę opracowania. Należy uczniów zachęcać, aby jeden epizod z dziejów rodziny stał się początkiem spisywania historii swoich przodków. Nawet

ETAP 3. Poszukiwanie danych genealogicznych, czyli co, gdzie i jak szukać?

Odnalezienie i analizę dokumentów ułatwi znajomość podstaw nauk o dokumentach i źródłach, czyli dyplomatyki. Dokumenty źródłowe dzielą się na pierwotne (powstały podczas wydarzenia, które opisują lub zaraz po nim, z reguły spisywane przez naocznych świadków) i pochodne (powstały jakiś czas po wydarzeniu, które opisują). Jeden dokument może być źródłem pierwotnym pewnych danych oraz źródłem innych np. *Liber Mortarum (Księga zgonów)* jest źródłem pierwotnym daty śmierci, lecz pochodnym wieku osoby zmarłej i pośrednio daty urodzenia.

Po ustaleniu, gdzie znajdują się poszukiwane informacje należy do nich dotrzeć. Materiałami dostarczającymi wiarygodnych danych genealogicznych są akta cywilne, czyli zapisy sporządzone w kancelariach urzędów świadczące o dokonaniu czynności prawnej. Do aktów należą metryki ślubów, urodzeń oraz zgonów, akta sądowe grodzkie i ziemskie (dla rodzin szlacheckich), miejskie (dla rodzin mieszczańskich), a także wiejskie (dla rodzin chłopskich), etc. Sieć Urzędów Stanu Cywilnego w ciągu ostatnich stu lat ulegała różnym zmianom, szczególnie na terenach wiejskich; informacje o siedzibach dawnych i obecnych USC można znaleźć w różnych publikacjach: dla terytorium zaboru pruskiego – *Gemeindelexikon für das Königreich Preußen* (informator podający, do jakiego USC i do jakiej parafii należała każda miejscowość oraz zawierający podstawowe dane statystyczne (liczba mieszkańców, budynków mieszkalnych itp.); wydawano osobne tomy dla każdej prowincji, np. *Band II* (niem. tom) – *Provinz Westpreussen*, *Band V – Provinz Posen*; od lat siedemdziesiątych XIX w. ukazało się kilka wydań); dla okresu międzywojennego – *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz i urzędów oraz urządzeń komunikacyjnych* pod red. T. Bystrzyckiego, Przemysł - Warszawa 1935; dla okresu powojennego - *Urzędy Stanu Cywilnego. Informator. Stan na 30 czerwca 1962 r.* Warszawa 1962 lub *Wykaz urzędowych nazw miejscowości w Polsce* z 1980 r. (podaje on przynależność do gminy, a obecnie USC mieści się przy urzędzie gminy lub miasta). Może zdarzyć się też, że miejscowości o podanych nazwach już nie istnieją (wiele małych wsi, przysiółków i kolonii, które w XIX i na początku XX wieku nosiły osobne nazwy – dziś już nie istnieją; w wyniku reform administracyjnych w drugiej połowie XX w. zostały one włączone do większych wsi i stanowią dzisiaj ich część). Informacje o takich miejscowościach można znaleźć w liczącym piętnaście tomów *Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych ziem słowiańskich*, pod red. B. Chlebowskiego; został on opracowany w XIX w., ale w latach 1975-1977 wydano jego reprint i jest on dostępny w większych bibliotekach, a także w Internecie pod adresem www.dir.icm.edu.pl; przydatny w poszukiwaniach może być także informator z 1967 r. *Spis miejscowości PRL* podający wiele nieistniejących już dziś przysiółków i kolonii.

Materiały źródłowe można odnaleźć w archiwach kościelnych, państwowych, uczelnianych, szkolnych i w zbiorach miejscowych towarzystw historycznych albo genealogicznych. Można również szukać dokumentów w archiwach dostępnych w Internecie (materiał pomocniczy nr 14 – krótki przewodnik poszukiwań genealogicznych w Internecie).

ETAP 4. Analiza danych i wnioski genealogiczne. Ten etap należy zacząć od oceny wiarygodności źródeł. Źródła pierwotne są z reguły bardziej wiarygodne niż źródła pochodne.

Opracowanie wyników badań. Zbierz wszystkie informacje, wcześniej poddane krytycznej analizie, jakie uzyskałeś z wszystkich źródeł. Uporządkuj je chronologicznie. Przy opracowaniu biogramów poszczególnych osób należy układać je w porządku genealogicznym odnosząc się do drzewa genealogicznego. Samo pisanie historii rodu to już tylko kwestia czasu. Jeśli uważasz, że nie potrafisz pisać dłuższych prac, zwyczajnie

<p><i>niepełna, będzie stanowiła świetny punkt wyjścia dla kolejnych chętnych.</i></p> <p><i>Porady dotyczące pisania historii rodzinnych zaczerpnięte ze strony</i> http://czasgentlemanow.pl/2012/11/jak-spisac-historie-swojej-rodziny/</p> <p><i>Można polecić uczniom stronę</i> http://www.moremaiorum.pl/jak-napisac-ksiazke-rodzinn-poradnik-genealoga/</p>	<p>opisz wszystko w punktach. Pamiętaj, że nie ma to być bestseller, ale książka, która będzie stanowiła wielką wartość sentymentalną dla całej rodziny (w tym przyszłych pokoleń). Dla nich będzie ważne co? gdzie? i kiedy? Nie zapomnij uczciwie opisać wszystkich swoich wątpliwości i problemów badawczych. Może w przyszłości ułatwi to komuś weryfikowanie Twojej wersji, dzięki czemu stanie się kompletniejsza. Oczywiście jeśli masz talent, pisz też kwiecistą opowieść.</p> <p>Spisanie wybranego epizodu z historii Twojej rodziny. Zastanów się nad metodą zaprezentowania wyników swoich badań. Ręcznie pisana kronika, z wklejonymi kopiami źródeł będzie się prezentowała pięknie, ale co z kopiowaniem? Od liczby kopii będą zależały szanse na przetrwanie Twojego dzieła. Proponuję pisać na komputerze i wklejać do tekstu ilustracje. Można to później wydrukować i zbindować, albo nawet wydać u introligatora w wersji książkowej w kilku egzemplarzach. Będzie to świetny prezent np. na święta. Można też pomyśleć o interaktywnej prezentacji – losy rodziny nie są bowiem linearne i trudno je przedstawić jako jeden ciąg. W końcu – może być to film dokumentalny.</p>
<p><i>Cel: uporządkowanie wiedzy (strukturyzacja, powiązania)</i></p> <p><i>Warto zwrócić uwagę uczniów na pamięć, tradycje i rodzinne obrzędy jakie są również ich udziałem. Przy okazji można poruszyć kwestie na ile rodzinne historie kształtują tożsamość kolejnych pokoleń. Co jest w nich cennego i wartego zachowania w pamięci innych?</i></p>	<p>ETAP 3: SYSTEMATYZACJA (zajęcia w klasie)</p> <p>1. Prezentacja zadań przez poszczególne osoby.</p> <p>Można nadać temu wydarzeniu wyjątkową oprawę np. urządzać wieczór rodzinnych opowieści, zapraszając bliskich uczniów, prosząc, aby przynieśli jakąś tradycyjną rodzinną potrawę, ciasto, itp.</p> <p>2. Uzupełnienie – dyskusja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jakie są prywatne praktyki upamiętnienia historii rodzinnych/ wydarzeń? (imiona po przodkach, odwiedzanie grobów) - Po co nam rodzinna pamięć?
<p><i>Poszukiwanie rodzinnych historii może być kluczem do własnego samorozwoju. Dlatego warto wykorzystać tę okazję do głębszej refleksji nie tylko na temat dziejów rodziny, ale również własnego procesu uczenia się.</i></p> <p><i>Technika „list do siebie” ma na celu ewaluację indywidualnych oczekiwań oraz rozwoju. Można zebrane 2 listy wysłać uczestnikom pocztą np. po jakimś czasie od zakończenia zajęć.</i></p> <p><i>„List do siebie” jest bardzo osobistym sposobem ewaluacji. Prowadzący nie ma żadnego wpływu na uczniów ani też żadnych możliwości ingerencji czy interakcji podczas całego procesu, ponieważ nie czyta tych listów.</i></p>	<p>ETAP 4: EWALUACJA (zajęcia)</p> <p>1. Samoocena - List do siebie (indywidualna ewaluacja, drugi etap)</p> <p>Prosimy uczniów, aby napisali do siebie list i opisali w nim następujące rzeczy, odnoszące się do całego projektu: czy jesteś zadowolony/a z udziału w projekcie? Które zajęcia najbardziej Ci się podobały? Czego się nauczyłaś/eś? Czy to co się tu wydarzyło będzie miało wpływ na twoją przyszłość? Po napisaniu listu:</p> <p>Wariant 1. Każdy uczestnik umieszcza go w kopercie, gdzie znajduje się już list nr 1. Następnie nauczyciel po jakimś czasie wysyła listy ich autorom.</p> <p>Wariant 2. rozdajemy uczniom ich listy nr 1 pisane na początku cyklu zajęć, aby skonfrontowali swoje oczekiwania i nastawienie z początkowej fazy pracy z obecną. Można poprosić, aby uczniowie podzielili się swoimi refleksjami.</p> <p>Informacja zwrotna nauczyciela</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nauczyciel omawia mocne i słabe strony realizowanych zadań. Wskazuje obszary, w których uczniowie powinni pracować nad dalszym rozwojem swoich kompetencji. Podkreśla duże znaczenie systematyczności, wytrwałości i sposobu działania w pracy genealogicznej.

Adopcja

(przysposobienie, usynowienie) - akt prawny polegający na uznaniu obcego dziecka za własne

Ascendenci

rodzice i ich przodkowie (wstępni)

Descendenci

dzieci i ich potomkowie (zstępni)

Drzewo genealogiczne (tablica descendentów)

zestawienie osób pochodzących od jednej osoby lub pary małżeńskiej

Filiacja

relacja genealogiczna pomiędzy osobami z dwóch pokoleń, które występują w stosunku rodzic-dziecko; relacja ta może obejmować więcej pokoleń np. dziadek – wnuczka

Genealogia

nauka pomocnicza historii zajmująca się relacjami osób w rodzinie; ustala pokrewieństwo

Historia rodzinna

życiorys członków tego samego rodu opisane na podstawie genealogicznej w kontekście historycznym, społecznym i geograficznym. Na historię składają się informacje odnoszące się do: pochodzenia społecznego, majątku, migracji, służby wojskowej, wykształcenia oraz innych danych o członkach

Karta rodziny

podstawowy formularz współczesnej genealogii, w którym zapisuje się dane genealogiczne rodziny monogamicznej (imiona rodziców, dzieci, nazwisko panieńskie matki, daty urodzenia, ślubów, śmierci, imiona i nazwiska współmałżonków dzieci raz dziadków)

Koicja

relacja genealogiczna pomiędzy dwoma osobami odmiennej płci, w której wyniku przyszli na świat potomkowie, najczęstszą formą koicji jest małżeństwo

Krewni

członkowie rodziny między którymi można odtworzyć więzy krwi

Po kądzieli

relacja genealogiczna oznaczająca krewnych i powinowatych ze strony matki

Po mieczu

relacja genealogiczna oznaczająca krewnych i powinowatych ze strony ojca

Pokrewieństwo

stosunek genealogiczny wynikający z pochodzenia od wspólnego przodka

Powinowaci

członkowie rodziny, między którymi jedynym ogniwem łączącym jest koicja; powinowactwo określa stosunek jednego z małżonków do krewnych drugiego

Probant

osoba będąca ostatnim ogniwem w wywodzie przodków, osoba, dla której ten wywód jest sporządzony

Rodowód

tablica potomków (descendentów) obejmująca potomstwo męskie i żeńskie, ale tylko w obrębie tego samego nazwiska

Tablica ascendentów (wywód przodka)

zestawienie osób, od których dana osoba (proband) pochodzi, zarówno po mieczu jak i po kądzieli

Ród

osoby związane węzłami krwi pochodzące od jednego przodka

Rodzina monogamiczna

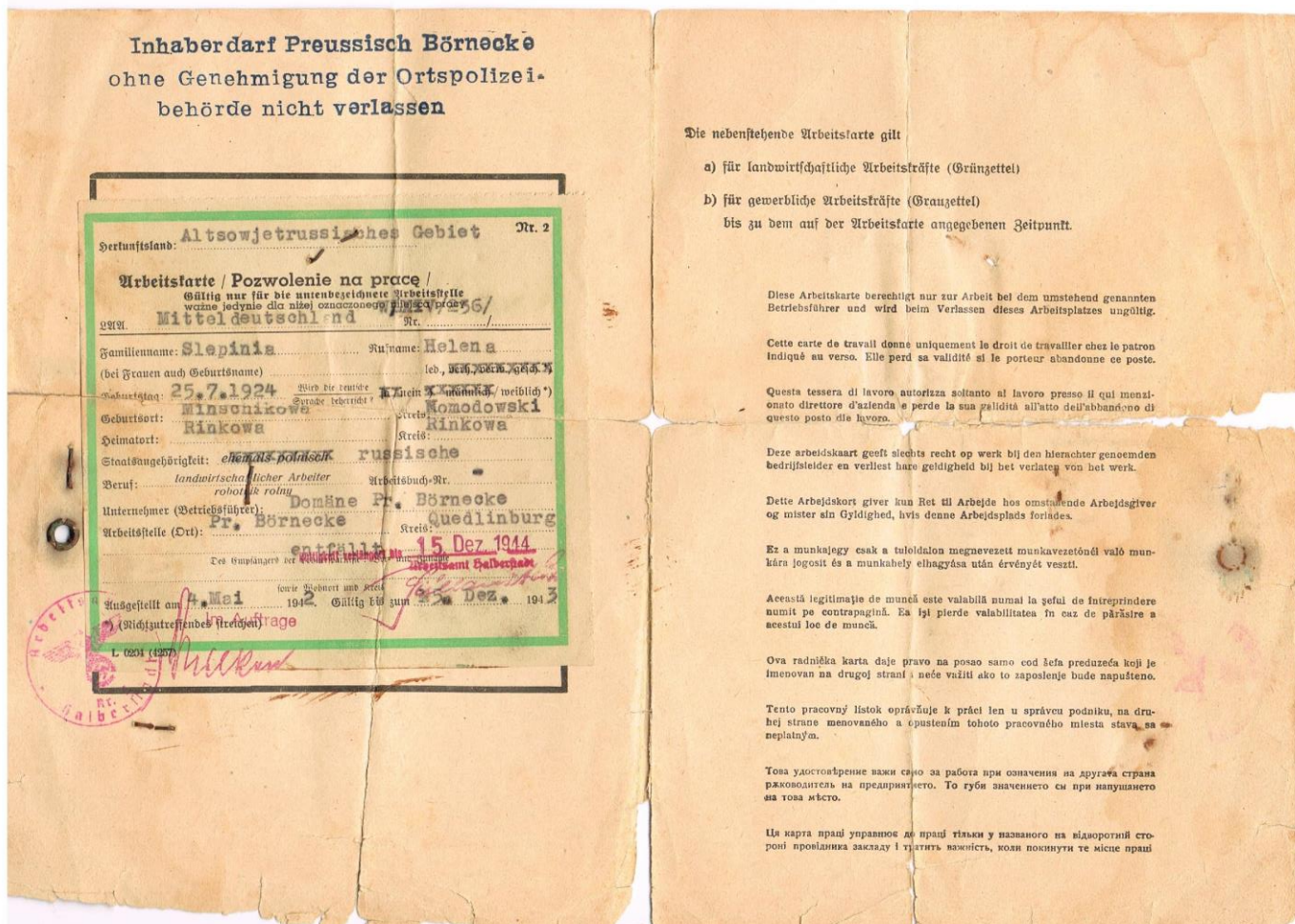
para rodziców i ich dzieci

Stopień pokrewieństwa

Odległość genealogiczna między 2 spokrewnionymi osobami. Stopień pokrewieństwa w linii prostej oblicza się w następujący sposób: liczba osób minus jeden, np. dziadek i wnuk są krewnymi drugiego stopnia

Materiał pomocniczy nr 2 – dokumenty

Zestaw nr 1.



Dokument 1.: Arbeitskarte (pozwolenie na pracę) Heleny Slepiny; pochodzi z: rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów

Stets bei sich tragen!

M. Zielonka 8287

Beschreibung
über die Entlassung aus der Kriegsgefangenschaft.

Auf Befehl des Oberkommandos der Wehrmacht ist der

Mieczyslaw Zielonka
(Vor- und Zuname)

aus *Czykarzew*
(Ortname)

geboren am *17. 5. 14* in *Tschenstochau*
heute aus der deutschen Kriegsgefangenschaft entlassen worden. Er hat sich innerhalb von
24 Stunden bei der zuständigen Ortspolizeibehörde persönlich zu melden und daselbst die
Arbeitskarte vorzulegen.

Stalag XI A, den *24. 6.* 1940.

Der Lagerkommandant

M. M. M.

Oberst



Stets bei sich tragen!

Тлумаченіе powyższego
заświadczenia o zwolnieniu z niewoli wojennej.

Na rozkaz Naczelnej Komendy Sił Zbrojnych *)
(generalia podane wyżej) został dzisiaj zwolniony z niemieckiej niewoli wojennej.

Zwolniony ma się w ciągu 24 godzin zameldować osobiście u właściwej Miejscowej Komendy
Policji i tam też przedłożyć swoją kartę pracy.

Stalag XI A, dnia 1940.


Komendant Obozu

M. M. M.

Oberst

*) Personalangaben, Stalagangabe, Ori und Unterschrift siehe oben!

I. EWIDENCJA WOJSKOWA



Odcisk pieczęci

Własnoręczny podpis posiadacza książeczki

Zielonka Michał

Nazwisko, imię, i wiek ofic.

R. K. U. Czysto

Wiarygodność podpisu stwierdzana

Przestrzegaj przepisów i chroń książeczkę wojskową

1. Data urodzenia	17. maja 1914 r.
2. Kategoria wojskowa	I pierwsza
3. Rodzaj broni	piechota
4. Podof. szereg.	szereg
5. Nr. specjalm. wojskowej	1
6. Nazwa spec. wojskowej	strzelec
7. Funkcja wojskowa	obserwator
8. Stopień wojskowy	strzelec

III. PRZEBIEG POBORU

Data poboru, przez którą R. K. U. i orzeczenie Komisji Lekarskiej.

1935 r.

Tomisza Polborowa
R. K. U. Przechodna
zdolny do służby bronią

Do jakiej Jednostki skierowany.

R y s o p i s

Wzrost cm.	Obwód klatki piersi cm.	Obwód głowy cm.	Maska gazowa			Wielkość obuwia
			wielka	średn.	mala	
<i>164</i>	<i>91</i>	<i>87</i>				

IV. PRZEBIEG SŁUŻBY WOJSKOWEJ

Data rozpoczęcia służby, jednostka wojskowa, zajmowane funkcje i data ukończenia służby.

23. III 1938 r. wcielony do 18. pp. Skieruńskie. 1939 r. brał udział w wojnie z Niemcami pod Toroniem jako obserwator. IX. 1939 r. wzięty do niewoli niemieckiej. 1940 r. zwolniony z niewoli.

Przeniesiony do rezerwy
dn. *7 / XI 1940 r. Roskaza*
Min. Nar. Nr 184 z dn. 7. XII 1940 r.

(podpis)



Dokument 3.: Książeczka Wojskowa M. Zielonki; pochodzi z: rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów

DUSZPAST: RZYM.-KAT. DLA POLAKÓW
W. Gebhardshagen

Nazwa Urzędu Duszpasterskiego

7546/15
METRYKA ZAWARCIA MALŻEŃSTWA

Niemieckiego Urzędu Parafialnego
Na podstawie księgi zawartych małżeństw w Gebhardshagen tom Rok 1945 str. 73
stwierdza się urzędowo że dnia 13 lipca 5 trzynastego lipca roku
tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego w kościele parafialnym kaplicy obozowej w Gebhardshagen
został pobłogosławiony według obrządku Rzymsko-katolickiego związek małżeński między następującymi osobami:

Rodowód: Mąż: Malżonek:	Małżonka:	Świadkowie ślubu, ich zawód i adres:
Nazwisko i Imię Zielonka Mieczysław	Slepinina Helena	1. Kańska Antonina Heerte Ob. 37 w Polsce Wiśniów pow. Krzemieniec
Zawód i przydział rolnik	bez	2. Basier Antoni rolnik Heerte Ob. 37 w Polsce Kalisz woj. Poznańskie
Wyznanie rzymsko-katolickie		
Stan kawaler	panna	
Dzień i rok urodzenia 17.V.1914 roku	25.VII.1924	
Miejsce Częstochowa	Miniczikowa	Nazwisko i imię kapłana
Powiat Częstochowa	Korsk	Ks. Kapelan
Województwo Kielce		Koźlik Lucjan
Imiona rodziców Michał i Zofia i nazwisko panięnskie matki z Rykałów	Cichoń i Maria Setnikowa	

Przy wdowach podać imię i nazwisko zmarłej/go/ małżonki/ka i datę śmierci. Z braku miejsca można te odnośniki umieścić na odwrotnej stronie.

Gebhardshagen

dnia 21 stycznia



Lucjan Koźlik
PODPIS KSIĘDZA KAPELANA

Urzędnika Stanu Cywilnego

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Ministerstwo Administracji
Państwowy Urząd Repatriacyjny

Wzór Nr. 3

(dla mężczyzn w wieku od lat
16 do 50)

Punkt Przyjęcia
w Ligęzy

7546/II

Zaświadczenie Nr. 363481

Zaświadcza się niniejszym, że ob.

Zielonka Mieczysław Michota
(nazwisko, imię, imię ojca)

ur. 17 I 1914 w Czestochowie
(rok i miejsce urodzenia)

przybył do Polski z terytorium Niemiec

i dnia „19” „kwietnia” 1945 r. zarejestrował się na Punkcie

Przyjęcia w Ligęzy

Obecnie udaje się do Cykorzowa pow. Czestochowa
(dokładny adres)

Na podstawie zarządzenia Rady Ministrów z dnia

ob. Zielonka Mieczysław ma pierwszeństwo i prawo

jednorazowego bezpłatnego przejazdu wszelkimi środkami lokomocji do

Cykorzowa pow. Czestochowa woj. kieleckie

Władze Państwowe i Samorządowe są proszone o udzielenie jaknajdalej
idącej pomocy okazicielowi niniejszego.

U W A G A:

1. Okaziciel niniejszego zaświadczenia obowiązany jest zameldować się Milicji Obywatelskiej w terminie do 14 dni od daty wystawienia zaświadczenia do 3 dni po przybyciu na miejsce zamieszkania.

2. Po upływie terminu ważności, zaświadczenie winno być wymienione w miejscu stałego pobytu — na dowód tożsamości.



Kierownik Punktu Przyjęcia

Wydano d. 19 kwietnia 45 r.

Ważne do dnia 3 maja 46

w Ligęzy
M. Zielonka



RZECZPOSPOLITA POLSKA

Województwo zachodniopomorskie

Urząd Stanu Cywilnego w Kamieniu Pomorskim

ODPIS SKRÓCONY AKTU ZGONU

I. Dane dotyczące osoby zmarłej:

- Nazwisko Zielonka
- Imię (imiona) Helena
- Nazwisko rodowe Slepynin
- Stan cywilny wdowa
- Data urodzenia 25 lipca 1924 r.
- Miejsce urodzenia Mieńczykowo
- Ostatnie miejsce zamieszkania Jarszewo 31

II. Dane dotyczące daty i miejsca zgonu:

- Data piętnastego czerwca dwa tysiące dwunastego (15.06.2012) roku
- Miejsce Jarszewo

III. Dane dotyczące małżonka osoby zmarłej:

- Nazwisko
- Imię (imiona)
- Nazwisko rodowe

IV. Dane dotyczące rodziców osoby zmarłej:

	Ojciec	Matka
1. Imię (imiona)	Tichon	Marta
2. Nazwisko rodowe	Slepynin	Sotnikow

Zwolniono od opłaty skarbowej
 cz.II kol.4 pkt. 2 lit. Załącznika
 do ustawy z dnia 16.11.2006 r.
 o opłacie skarbowej
 Dz.U.Nr 225, poz. 1635)

Miejsce
 na opłatę
 skarbową



Poświadczam zgodność powyższego odpisu
 z treścią aktu zgonu Nr 91/2012
 Kamień Pomorski, data 15.06.2012

Kierownik
 Urzędu Stanu Cywilnego
Grażyna Osadowska
 mgr Grażyna Osadowska

ПЯСВЕДЦЯННЕ ЯБ НЯРЯДЖЭННІ
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

Гр. Маскевич
Петр (прозвішча — фамилия,
імя і імя па бацьку — імя і отчество)

нарадзіўся (лася) 18. III 1923
родіўся (лася) (пропісець лічбамі год, месяц і чысло —
пропісьце і лічбамі год, месяц і чысло)

дзевяцісот дваццаць
трэці год

Месца нараджэння дзіцяці: горад, сяло Дзвінскі
Место рожнення ребенка: горад, село Дзвінскі
раён Среднепольскі
район Среднепольскі
вобласць Среднепольская

аб чым у кнізе запісаў актаў грамадзянскага стану аб нараджэнні
о чым в кнізе запісей актаў грамадзянскага стану аб рожненні

19 23 года Азірэня месяца 2 чысла 19
года Азірэня месяца 19

лен аднаведны запіс за № 199
произведена соответствующая запись за № 199

БАЦЬКІ:
РОДИТЕЛИ:

Бацька Маскевич
Отец Петр (прозвішча — фамилия,
імя і імя па бацьку — імя і отчество)

нацыянальнасць _____
национальность _____
Маці Маскевич
Мать Юлія Іванова (прозвішча — фамилия,
імя і імя па бацьку — імя і отчество)

нацыянальнасць _____
национальность _____
Месца рэгістрацыі Дзвінскі
Место регистрации (назва і месцазнаходжанне бюро ЗАГС —
наименование и местонахождение бюро ЗАГС)

Дата выдачы 6 г. Брэст 195 7 г.
Дата выдачи _____ г. _____ г.

№ ПЯ № 199348

Заводныя Бюро запісаў
актаў грамадзянскага стану
Заводной Бюро записей
актов гражданского состояния

ZESPOL
КОМУНАЛЬНАЕ ПРАКТИЧНАЕ № 1
ul. Dzielnicowa Nr 6/4
70-400 SZCZECIN
Р-м код: 700101 014 4150412000-100

Дзіцяцтва з імяўка росўякітэго

Екз нр. 1

№ 1 - PJA - 199348

Дата выдання: 6 лютага 1957 году.

Місце рэгістрацыі: квартал у Трокіслах, рэж. Ліда.

Дата выдання: 6 лютага 1957 году.

Матэрыял Віцэ Акт Стану Цывільнага - родзіс .
Рэсэрд на імя Акт Стану Цывільнага Арганізм Акт Стану Цывільнага ў Гродніе.

№ 1 - PJA - 199348

Реперт. нр. 11/86 Szczecin, dn. 1 люта 1986 г.
Выявіўся згоднасць нинішняга дзіцяцтва з тэсціда абавязнага ні отгулілаи дакшэнту, спроздзіапамога в яз. росўякітэ. ЦИДА: в вітэзку 11 од ёту презд датэ ектрэдліно лісэде 23, нарэзана ошліково. родезас тшмасе-на.

ТІДАСЦ ПРАКТИЧНАЕ
Імя і прозвішча: Пётр
СТАНІСЛАВ ВІЦЭВСКІ
ул. Дзельніца № 6/4, 70-400
70-400 Szczecin

ЗESPOL
КОМУНАЛЬНАЕ ПРАКТИЧНАЕ № 1
ul. Dzielnicowa Nr 6/4
70-400 SZCZECIN



СВИДЕТЕЛЬСТВО О БРАКЕ

Грамадзянін Москевич
Громадзянін Петр Адамович
прозвішча — фамилия,
(імя і імя па бацьку — імя і адчество)
года нараджэння 35 лет
года рожнення
(месяц нараджэння — место рожнення)

Грамадзянка Знамеровская
и Громадзянка Катэрына Вікенцьеўна
(прозвішча — фамилия,
(імя і імя па бацьку — імя і адчество)
года нараджэння 21 год
года рожнення
(месяц нараджэння — место рожнення)

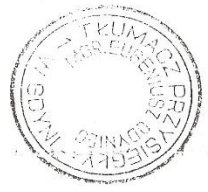
уступілі ў шлюб 17 і 1914,
вступілі в брак (пронісею і шифрамі год, месяц і число —
сечмадцатого февраля
пропісую і шифрамі год, месяц і число)
тысяча девятсот
двадцатого года

ПОВТОРНО

аб чым у кнізе актаў грамадзянскага стану
аб шлюбе
о чем в книге записей актов гражданского состояния
о браке
19 14 года февраля месяца 17 числа
года _____ месяца _____ числа
утворан адпаведны запіс за № 9
произведена соответствующая запись за
Пасля рэгістрацыі шлюбу прысвоены прозвішчы:
После регистрации брака присвоены фамилии:
мужу Москевич
мужу _____
жонцы Москевич
жоне _____
Месца рэгістрацыі Грохавецкай
Место регистрации (назва і месцазнаходжанне бюро ЗАГС —
Костел
назва і месцазнаходжанне бюро ЗАГС)
Мядзкога р-на

Дата выдання 22 февраля 1915 г.
Дата _____ г.

№ 752326
Тамшы
3 актыўнае грамадзянскае становішча



Катэрына Вікенцьеўна
Адвокат

(окраде плезде узрэдова)

Дата ўваанда: Дня 22 Іутаго 1915 г.
Място рэгістрацыі: Токіцкі Кавалі, рэгона Іаке
Машыно па завагоці накіменства мажа: МОСКВИЦЗ
Зочу: МОСКВИЦЗ
Дат 21
Обуч. Катэдрэна ЗНАМЕНОВСКИ сорка Німенцего
Лет 25
Обуч. Пётр МОСКВИЦЗ суд Адама
ДОКУМЕНТ ШЛУБУ № 1. Дн. 752326
КОМПЬЮТЕР СПРАВА ПРАВА ПРАВА ПРАВА ПРАВА
Оддзіл акт Узрэдн Станн Сувалнего
Лімадзене

Керэгоціл № 2034

Іа заўважэнняў сакопце фінасаў рэўке рэўке
завагандаў довагандаў імагандаў з омагандаў
омагандаў в омагандаў роргандаў доргандаў іа рте-
огучандаў тургандаў. Нет і суф і ворде не воде-
Едино не завагандаў.
Фетил, дн. 30 студня 1917 г.
Тверілет Одулне



RZECZPOSPOLITA POLSKA

URZĄD STANU CYWILNEGO w Łęczycach

Województwo podlaskie

Odpis skrócony aktu zgonu

I. DANE DOTYCZĄCE OSOBY ZMARLEJ:

- 1. Nazwisko Zawislak
2. Imię (imiona) Michał
3. Nazwisko rodowe Zawislak
4. Stan cywilny żonaty
5. Data urodzenia 9 lutego 1900 roku
6. Miejsce urodzenia Stróża
7. Ostatnie miejsce zamieszkania Łęczycy

II. DANE DOTYCZĄCE DATY I MIEJSCA ZGONU:

- 1. Data przedwczesnego marza trzydzieści dwa przedwczesnego listopada 17.3.1956
2. Miejsce Łęczycy

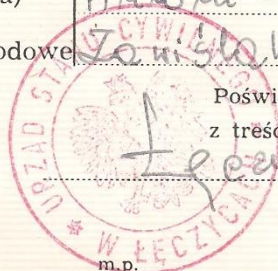
III. DANE DOTYCZĄCE MAŁŻONKA OSOBY ZMARLEJ:

- 1. Nazwisko Zawislak
2. Imię (imiona) Franciszka
3. Nazwisko rodowe

IV. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW OSOBY ZMARLEJ:

Table with 2 columns: Ojciec, Matka. Row 1: Antoni, Franciszka. Row 2: Zawislak, Zawislak.

Miejsce na opłatę skarbową



Poświadczam zgodność powyższego odpisu z treścią aktu zgonu Nr 3/1956, data 1956.01.05

KIEROWNIK Urzędu Stanu Cywilnego

Stefania Gruba

Dokument 3.: Skrócony akt zgonu Michała Zawislaka; pochodzi z: rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów



RZECZPOSPOLITA POLSKA

URZĄD STANU CYWILNEGO w d'Eborku

Województwo śląskie

Odpis skrócony aktu zgonu

I. DANE DOTYCZĄCE OSOBY ZMARŁEJ:

1. Nazwisko Zawiślak
2. Imię (imiona) Franciszka
3. Nazwisko rodowe Pasierb
4. Stan cywilny wdowa
5. Data urodzenia 20 września 1900 roku
6. Miejsce urodzenia Zagórze
7. Ostatnie miejsce zamieszkania Leżyc 34/4

II. DANE DOTYCZĄCE DATY I MIEJSCA ZGONU:

1. Data 13 maja 1978 roku
2. Miejsce d'Ebork

III. DANE DOTYCZĄCE MAŁŻONKA OSOBY ZMARŁEJ:

1. Nazwisko Zawiślak
2. Imię (imiona) Michał
3. Nazwisko rodowe Zawiślak

IV DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW OSOBY ZMARŁEJ:

	Ojciec	Matka
1. Imię (imiona)	<u>Jan</u>	<u>Magdalena</u>
2. Nazwisko rodowe	<u>Pasierb</u>	<u>Brak danych</u>

Miejsce na opłatę skarbową

Poświadczam zgodność powyższego odpisu z treścią aktu zgonu Nr 1996-01-05

data 1996-01-05



KIEROWNIK
Urzędu Stanu Cywilnego
Urzędu Stanu Cywilnego

Milina Gleszczuk

DOWÓD OSOBISTY

1. Nazwisko *Moskiewicz*
2. Imię *Genowefa*
3. Nazwisko panieńskie *Zawislak*



RYSOPIS
nie
Wzrost *średnie*
Oczy *niebieskie*
nie ma
znaki szczególne

Moskiewicz Genowefa
Własny podpis
JB 2836616

4. Imiona rodziców *Nichol Fronciszka*
5. Data urodzenia *10 kwietnia 1926r.*
6. Miejsce urodzenia / miejscowość - powiat / *Korczew - Lublin*
7. Stan cywilny *zamężna*

8. Zawód
9. Organ wydający dowód osobisty *PKPom Komien Pom.*
num. em. *26 041002524*



Komendant MO

[Signature]

18 listopada 1965r.
Data wydania
JB 2836616

Dokument 6.: Ksero dowodu osobistego Genowefy Moskiewicz; pochodzi z: rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów

WARSZTAT HISTORYKA - PRACA Z DOKUMENTAMI

		Dokument 1	Dokument 2	Dokument 3	Dokument 4	Dokument 5	Dokument 6
ETAPY PRACY Z DOKUMENTAMI	ETAP 1. OPISYWANIE						
	<p><u>KROK 1. Zrozumienie</u> <i>(wynotuj wszystkie nieznane pojęcia i sprawdź ich znaczenie)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ustal, z jakim rodzajem dokumentu masz do czynienia? - kto i kiedy sporządził ten dokument? - przeczytaj informacje i powiedz, czego dotyczą? 						
	ETAP 2. BADANIE						
	<p><u>KROK 2. Streść informacje zawarte w dokumencie</u> <i>(jakie kategorie informacji zawiera dokument)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - wypisz wszystkie informacje jakie zawiera ten dokument; 						
	ETAP 3. INTERPRETACJA						
	<p><u>KROK 3. Wyjaśnij</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnij jakie relacje rodzinne łączą dane osoby; <p><u>KROK 4 Pytania badawcze</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jakich informacji Ci brakuje? - gdzie mógłbyś je uzyskać? 						



Zdjęcie nr 1. Na fotografii pierwsza stojąca po lewej: Helena Slepina wraz z koleżankami ze szkoły, rok 1938 (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 2. Na fotografii druga siedząca po lewej: Helena Selpinian z koleżankami i panią Kozan (w środku) prowadzącą stancje dla uczących się dziewcząt, r. 1938 (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Polacy w Niemczech
rok 1942
wieś Berneck.

Zdjęcie nr 3. Na fotografii pierwszy stojący po lewej: Mieczysław Zielonka, który w trakcie kampanii wrześniowej w 1939 r. dostał się do obozu jenieckiego, z którego został zwolniony w 1940 r. i wysłany na przymusowe roboty do Niemiec. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 4. Podpis pod zdjęciem: 13 lipca 1945r. Gebhardshagen, zdjęcie ślubne Heleny Slepiny i Mieczysława Zielonka. Mieczysław i Helena poznali się w Niemczech na przymusowych robotach. Po zakończeniu wojny przebywali w brytyjskiej strefie, skąd wrócili do Polski. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 5. Helena Zielonka wraz z dziećmi od prawej: Zygmunt, Barbara, Halina i Krystyna (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 6. Mieczysław Zielonka wraz z dziećmi po prawej Halina i po lewej Barbara (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 7. Od lewej Barbara Moskiewicz z domu Zielonka (panna młoda), Genowefa Moskiewicz (teściowa), Franciszka Zawiślak (babcia pana młodego) i Michał Moskiewicz (pan młody) oraz Piotr Moskiewicz (chłopiec – najmłodszy brat pana młodego), Zdjęcie wykonane w Miłachowie 25.08.1973 r. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 8. Od lewej Piotr Moskiewicz (ojciec pana młodego), Franciszka Zawisłak (babcia) i Mieczysława Zielonka (ojciec pani młodej). Zdjęcie wykonane w trakcie wesela w Miłachowie 25.08.1973 r. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 9. Nagrobek Zielonków, cmentarz w Jarszewie (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)

Zestaw nr 2.



Zdjęcie nr 1. Katarzyna Moskiewicz (siedząca w środku) wraz córkami (Danką, Franciszką, Henryką, Czesławą), synem Bogdanem i wnuczką Krystyna. Zdjęcie wykonane około roku 1947, w Dojlitkach koło Grodna na Białorusi. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 2. Katarzyna Moskiewicz (siedząca w środku) wraz z córką Czesią, synem Bogdanem i wnuczkami. Zdjęcie wykonane przed roku 1957, w Lęborku, dokąd w 1956 r. Moskiewicze jako polska rodzina przybyli z Białorusi. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 3. Zawiślak Franciszka i Michał. Zdjęcie wykonane około roku 1953, w Łęczycach, gdzie rodzina Zawiślaków mieszkała. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 4. Piotr Moskiewicz (pierwszy z lewej) wraz ze szwagrem na moście w Łęczycach około roku 1947. Piotr Moskiewicz w czasie wojny za pomocą podrobionych dokumentów przedostał się z Białorusi do Polski, gdzie w 1956 r. sprowadził swoją matkę wraz rodzeństwem. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 5. Genowefa Moskiewicz (z domu Zawiaślak), pierwsza od lewej pracowała jako akuszerka w Łęczycach w roku 1950/52. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 6. Genowefa i Piotr Moskiewiczowie wraz z synem Michałem. Zdjęcie wykonane około roku 1951/52, w Łęczycach. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 7. Od lewej Barbara Moskiewicz z domu Zielonka (panna młoda), Genowefa Moskiewicz (teściowa), Franciszka Zawiślak (babcia pana młodego) i Michał Moskiewicz (pan młody) oraz Piotr Moskiewicz (chłopiec – najmłodszy brat pana młodego). Zdjęcie wykonano w Miłachowie 25.08.1973 r. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 8. Od lewej Piotr Moskiewicz (ojciec pana młodego), Franciszka Zawiślak (babcia) i Mieczysława Zielonka (ojciec pani młodej) Zdjęcie wykonane w trakcie wesela w Miłachowie 25.08.1973 r. (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)



Zdjęcie nr 9. Nagrobek Moskiewiczów, cmentarz w Jarszewie (z rodzinnego archiwum rodziny Moskiewiczów)

WARSZTAT HISTORYKA - ANALIZA FOTOGRAFII

ETAPY PRACY - ANALIZA I INTERPRETACJA FOTOGRAFII	ETAP 1. OPIS	Zdjęcie 1	Zdjęcie 2	Zdjęcie 3	Zdjęcie 4	Zdjęcie 5	Zdjęcie 6	Zdjęcie 7	Zdjęcie 8	Zdjęcie 9	
	<p>KROK 1. Opisywanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - kto/co znajduje się na pierwszym planie zdjęcia? - opisz co widzisz na zdjęciu <p>KROK 2. Rozpoznanie postaci i przedmiotów</p> <ul style="list-style-type: none"> - jakie postacie i przedmioty rozpoznajesz? - w jaki sposób są przedstawione postaci (postawa, wyraz twarzy, gesty, ubranie, sytuacja)? 										
	<p>ETAP 2. ANALIZA</p> <p>KROK 3. Zbierz informacje (<i>wykorzystaj dostępne źródła informacji, sprawdź czy zdjęcie nie jest opatrzone jakimś podpisem, itp.</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> - kim są osoby przedstawione na zdjęciu? - kim są inne postacie? <p>KROK 4. Kontekst historyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiedy powstało zdjęcie i w jakiej sytuacji? <p>KROK 5. Określ znaczenie rozmiarów, pozy, stroju, itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> - czy strój jest codzienny? o czym to świadczy? 										
	<p>ETAP 3. INTERPRETACJA</p> <p>KROK 6. Objaśnienie (<i>przyporządkuj elementom przedstawionym na zdjęciu właściwe objaśnienie</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - co jest ujęte na zdjęciu? <p>KROK 7. Określ zamiary fotografa i modeli</p> <ul style="list-style-type: none"> - do kogo było skierowane zdjęcie i jakie uczucia miało wywoływać? - oceń, czy zdjęcie stanowi dla nas wiarygodne źródło historyczne. Uzasadnij odpowiedź. 										

Schemat opracowany na podstawie: *Europa nasza historia, t.1 Warszawa 2016.*

Material pomocniczy nr 6 – informacje do drzewa genealogicznego, schemat tablicy ascendentów

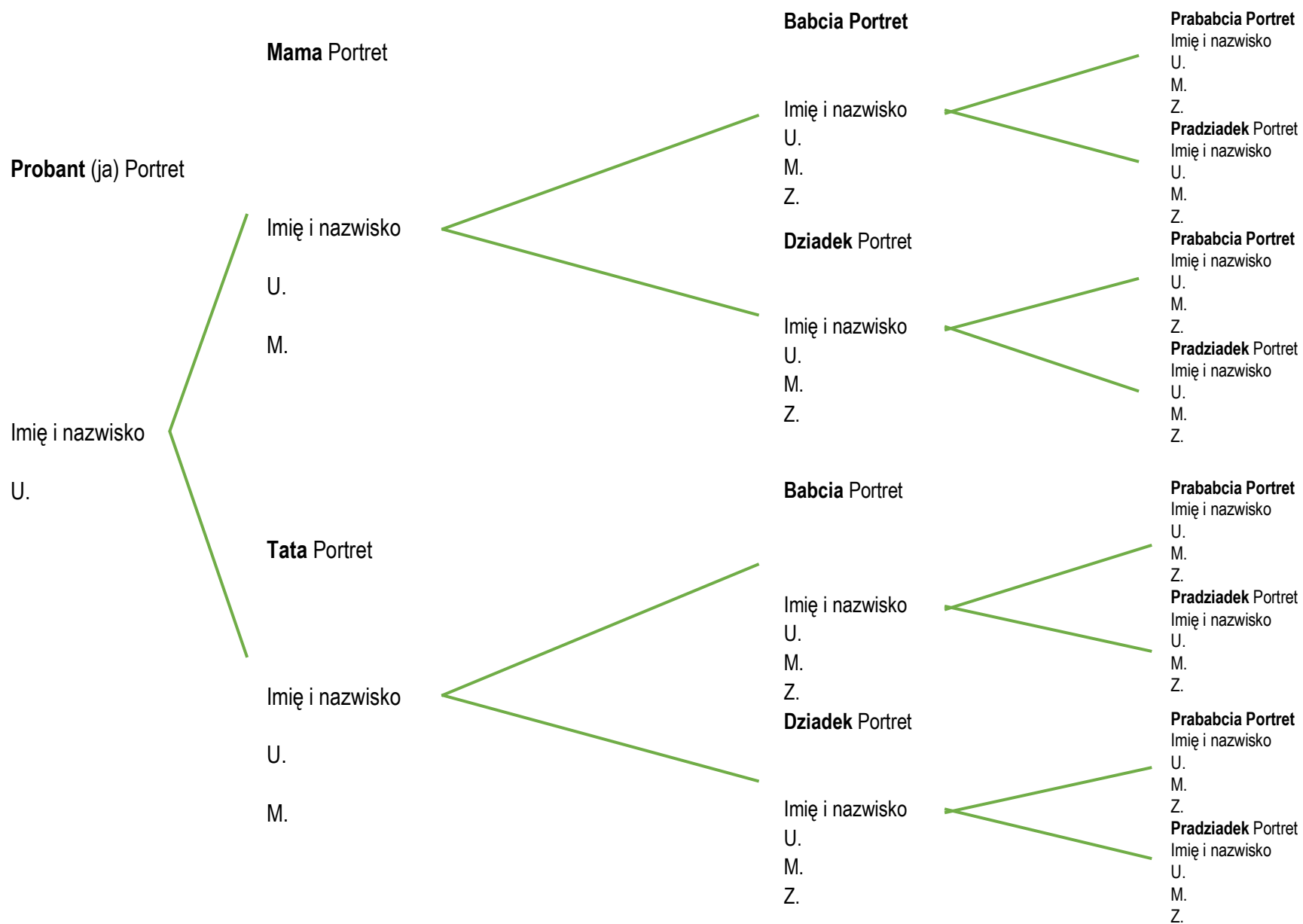
ZADANIE: Zadanie polega na zebraniu podstawowych informacji o członkach Twojej rodziny, które zostaną zapisane np. w formie tabeli lub karty rodziny. Następnie należy wykonać **tablicę ascendentów**, która musi zawierać:

- imiona i nazwiska członków rodziny (co najmniej do pradziadków);
- daty urodzenia, zawarcia małżeństw oraz śmierci osób, które już nie żyją (co najmniej do pradziadków);
- podobizny wszystkich członków rodziny (mogą to być fotografie, narysowane portrety, zeskanowane zdjęcia, itp.);

INFORMACJE DO DRZEWA GENEALOGICZNEGO

Wymagane informacje	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Data zawarcia małżeństwa	Data śmierci <i>(dotyczy osób nieżyjących)</i>	Dokumenty Notatki
Ja					
Mama					
Tata					
Babcia					
Dziadek					
Babcia					
Dziadek					
Prababcia					
Pradziadek					
Prababcia					
Pradziadek					
Prababcia					
Pradziadek					
Prababcia					
Pradziadek					

Schemat tablicy ascendentów (wywód przodka) – arkusz genealogiczny (U. – data urodzenia; M. – data zawarcia małżeństwa; Z. – data zgonu)



Kozielec 8. Marca. 1940.

Moi drodzy!

Barbło, bardzo dziękuję za list, (przyjmiemy 19 lutego)
 Tak bardzo stęskniłam i za waszymi pomocami.
 Biedna Matka; myślałam o Waszemu, lekko się
 wie, jak prędko naciągają okulary...
 Piszcie częściej o sobie, jak sobie będziecie
 radzi? Tak się czujecie? Martwią się o zdrowie Anieli.
 Czy Ania słychać? Psychologia?
 Do mnie można bardzo piszeć bez specjalnych
 ograniczeń. Ja mogę pisać o rozmaitych tematach.
 Bardzo proszę o nieobracanie sobie głowami kłopotów
 z przekłamaniem, bo w najgłębokim razie to będzie
 nieaktualne. Ciepły się zwracacie lepiej. Kontynuacja pisma
 pisać bez słowa. Mamy (do 50!) zwyczajów & dobre.
 Jesteśmy na jednej stronie i miłymi kolegami z Warszawy.
 Ściskam was bardzo mocno, mocno. Odebr.

3.VIII 1942₂₇

Janina Czarnek

Kraków ul. Karłowicza

Wielk. 11282

Yadz do Oswiecinia Nie
was łozie mę. Napewno
wioć, kiedy nie wroni.

Trzymajcie się dzielnie
iebrym Was, adrowa i całe
rodziny. Cóż Was
Szank! Kocham Was
Chyba wo wyjeżdżam.

Pamiętaj o mnie
Nie wiem jak Was
regulak? Ja wróc kiedy
wróc, Cóż Ci Was
Szank

9882 / DP-2

Zdjęcie pochodzi z: <https://www.gross-rosen.eu/kolekcja-dokumentow-dotyczacych-stanislawa-czarnka/#more-2553>

Krasnojarski kraj
Dawurski ryjon

Бибен

Дурожаско

Кубок

Владыслав

PAMIĘTNIK

z Syberji

1941 r.



MHPRL 1281

Wjazd na Syberję.

10 lutego 1940 roku zostaliśmy
wysiedleni z domu o godz. 8. r.
Na pociąg kadłowaśmy się na
stacji Beresowica. W niedzielę
wiozorem wyjechaliśmy do
Tarnopola gdzie zostaliśmy przez
przeładunek na Krasnojarski po-
ciąg szerokotorowy. W Tarnopolu
stał się do wiozku. W południe
wyjechaliśmy do Rosji. Podróż
trwała kolejną noc do Krasno-
jarska. W Krasnojarsku rozmu-
szono nas w barakach, skąd
partiami rozsyłano na miejsca
przeznaczenia. My wyjechaliśmy
na piąty dzień, podróż odbywa-
liśmy samami przez 3 dni.

MHPRL 1281

Na miejsce przeznaczenia wyjecha-
liśmy 10. marca, gdzie zostaliśmy
rozmuśzeni w barakach. Tu
już byli poprzednie partie kło-
nie wyjechał z Krasnojarska po-
ciąg. Świeżo już chodzili do pracy.
My zaczęliśmy pracować przez
dwa pierwsze. Miejsce nasze naz-
wa się "Poperecki" ryjon Dawurski
Krasnojarski kraj. Najbliższe mia-
sto jest Krasnojarsk, oddalony
150 km. gdzie podróż się od-
rwa. Jedyną latem parochodzącą
linią połodnie. Najbliższy szpa-
tak jest w Dawurku. Pociąg do-
wiozłona jest z Jarumkowa.

List Sary Zalcborg

Mój drogi synu,

Możliwe, że to są ostatnie słowa ode mnie.

Proszę Cię Fredi, w imieniu naszych ukochanych Taty i Juliusza nie trać nadziei, podejdź do życia łatwo, i nie bój się o nic, bo i tak wszystko nie ma znaczenia. Spróbuj żyć w sposób przyzwoity i nie bój się złych ludzi.

Synu mój, jeśli mogę być pewna, że będziesz w porządku, pójdę na śmierć łatwiej, i tak wiem, że Twoje złote serce zawsze będzie ze mną.

Fredi, dziękuję Ci, że byłeś tak dobry i słodki przez te 3 lata cierpień. Dziękuję Ci za wszystko i mam nadzieję, że ludzie będą Cię szanować tak jak ja.

Fredi, jak usłyszysz jakieś złe rzeczy od wujka czy cioci, nie bierz tego bardzo serio. Oni zmieniają zdanie i wszystko będzie w porządku. Do zobaczenia Mój słoneczny promieniu, jeszcze bym chciała dużo Ci powiedzieć, ale nie dam rady. Ty synu rozumiesz mnie bez słów.

Pamiętaj Fredi, żyj, żyj, żyj. To będzie moja radość, zrób wszystko, żebyś ocalał.

Całuję Cię i błogosławię Cię w imieniu ojca też.

Twoja nieszczęśliwa Mama

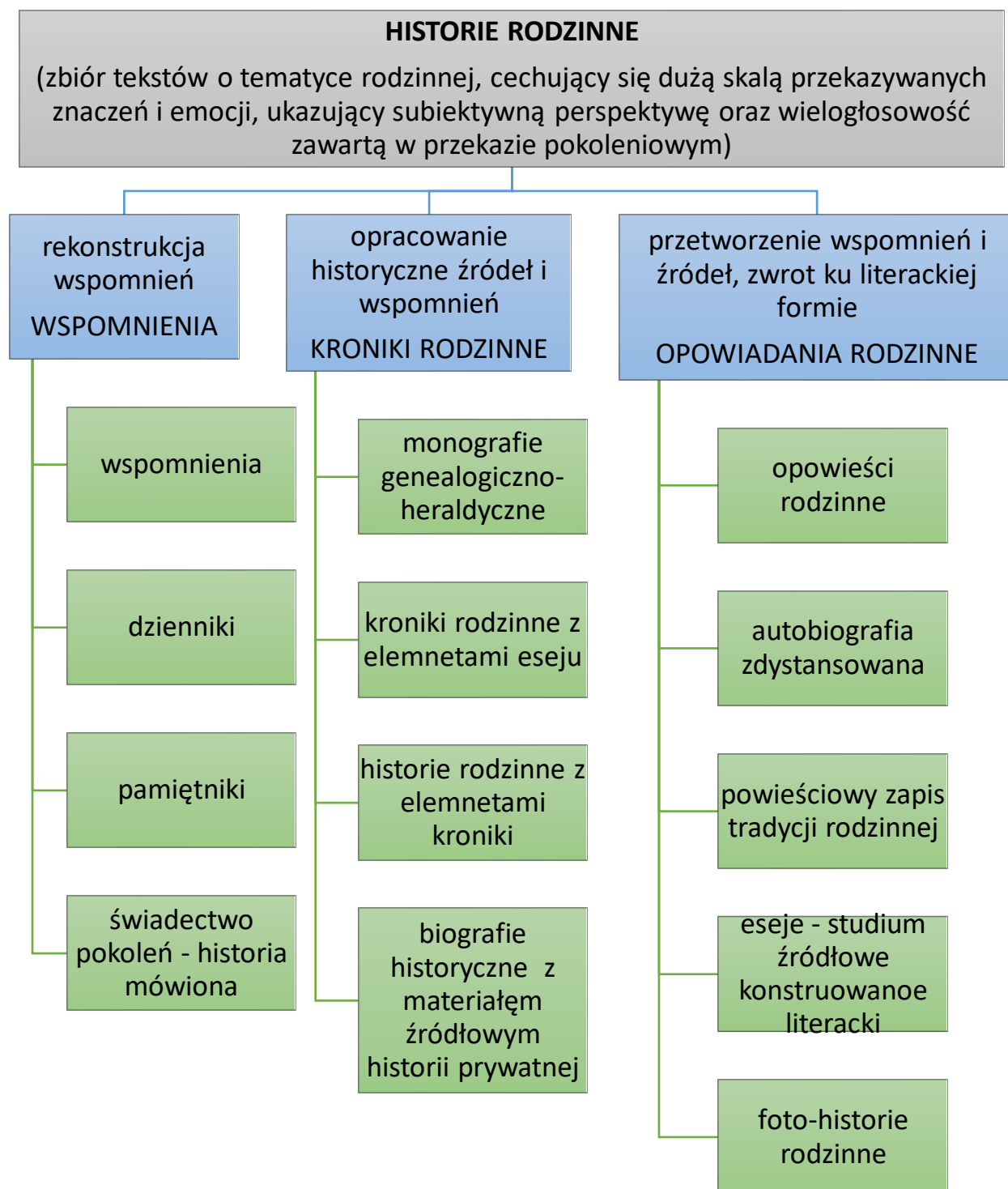
Fredi mój ukochany ciężko mi Cię pozostawić

Tekst pochodzi z: <https://www.yadvashem.org/education/other-languages/polish/educational-materials/operation-reinhardt/appendix.html>

WARSZTAT HISTORYKA - PRACA Z TEKSTEM

ETAPY PRACY Z TEKSTEM	ETAP 1. OPISYWANIE	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 1. Zrozumienie</u> (podkreśl i wynotuj wszystkie nieznane pojęcia i sprawdź ich znaczenie w słowniku)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustal, z jakim rodzajem tekstu masz do czynienia, czy jest to rodzaj źródła? - kto, kiedy i w jakich okolicznościach napisał ten tekst? - przeczytaj tekst i powiedz, czego dotyczy; 	
	ETAP 2. BADANIE	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 2. Streść tekst</u> (lub jego poszczególne części) własnymi słowami.</p> <ul style="list-style-type: none"> - możesz przygotować objaśniający szkic, jeżeli pomoże Ci to w lepszym zrozumieniu tekstu; - wypisz wszystkie informacje zawarte w tekście; 	
	ETAP 3. INTERPRETACJA	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 3. Wyjaśnij,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - co Twoim zdaniem autor chciał przekazać w swoim tekście? - jakich informacji Ci brakuje? 	

Materiał pomocniczy nr 9 – Historie rodzinne -schemat



Schemat wykonany na podstawie: V. Julkowska, Historie rodzinne. Narracje-narratorzy-interpretacje, Bydgoszcz 2018.

WARSZTAT BADACZA – WYWIAD

ETAPY PRACY- WYWIAD DOTYCZĄCY DZIEJÓW RODZINY	ETAP 1. PRZYGOTOWANIE	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 1. Przygotuj się merytorycznie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznaj się z zagadnieniami dotyczącymi wydarzeń o jakie chcesz zapytać–zbierz możliwie jak najwięcej informacji na ten temat; - przygotuj listę pytań i zaplanuj sposób zapisu wywiadu (nagranie, zapisywanie); - umów się na wywiad z kilkoma osobami, aby zebrać pełne informacje dotyczące danego tematu/zagadnienia (umawiając się na wywiad, warto: wyjaśnić, dlaczego robisz wywiad, podać zakres tematyczny o jakim chcesz porozmawiać – wtedy uzyskasz przemyślane odpowiedzi) 	
	ETAP 2. BADANIE	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 2. Przeprowadź wywiad - zbierz informacje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zadawaj precyzyjne pytania (pamiętaj o dziennikarskiej zasadzie 6 pytań: Co? Gdzie? Kiedy? Kto? Jak? Dlaczego? np. Jakie to miało znaczenie ...? Na czym polegało? Czemu służyło?); - postaraj się prowadzić rozmowę, dopytywać i dociekać w sposób życzliwy w stosunku do osoby udzielającej odpowiedzi; - możesz poprosić osobę udzielającą wywiadu o pokazanie zdjęć, strojów, pamiątek, itp. związanych z danym zdarzeniem; <p><u>KROK 3. Zakończenie wywiadu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podziękuj za przeprowadzenie wywiadu; - zaproponuj pokazanie efektów swojej pracy po zakończeniu badań; 	
	ETAP 3. ANALIZA	Notatki ucznia
<p><u>KROK 4. Porównywanie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskaż podobieństwa i różnice w zebranych wywiadach; <p><u>KROK 5. Uporządkuj zebrane informacje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podstawowe fakty: nazwa zdarzenia, kiedy, kto, gdzie i jak, dlaczego; 		

WARSZTAT BADACZA – OCENA I PORÓWNYWANIE TEKSTÓW/DOKUMENTÓW ŹRÓDŁOWYCH

ETAPY PRACY OCENY I PORÓWNYWANIA TEKSTÓW/DOKUMENTÓW	ETAP 1. OPISYWANIE	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 1. Zrozumienie tekstów/ dokumentów</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przeczytaj teksty/ informacje zawarte w dokumentach i powiedz, czego dotyczą; - podkreśl i wynotuj wszystkie nieznanne pojęcia i sprawdź ich znaczenie w słowniku; - ustal, z jakim rodzajem tekstu/ dokumentów masz do czynienia, czy jest to rodzaj źródła czy opracowanie, itp. <p><u>KROK 2. Streść tekst</u> / treść dokumentu lub jego poszczególne części własnymi słowami;</p>	
	ETAP 2. ANALIZA	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 3. Wyjaśnianie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - do kogo są skierowane te teksty/ jaki to rodzaj dokumentów? - kto je napisał? / Kto wystawił te dokumenty? -co chcieli uzyskać ich autorzy? i w jakim celu wystawiono te dokumenty? <p><u>KROK 4. Porównywanie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskaż te same informacje zawarte w obu dokumentach/ tekstach? - wypisz potwierdzające się fakty (co, gdzie, kiedy, jak i kto); - wskaż odmienne informacje zawarte w obu tekstach/dokumentach? - wypisz odmienne fakty (co, gdzie, kiedy, jak, kto); - gdzie możesz sprawdzić ich wiarygodność? 	
	ETAP 3. INTERPRETACJA	Notatki ucznia
	<p><u>KROK 5. Kontekst historyczny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - w jakich okolicznościach powstały te teksty/ dokumenty? W jaki sposób autor tekstu był zaangażowany w opisywane wydarzenia? - na czym skupia się uwaga autorów obu tekstów/ dokumentów; <p><u>KROK 5. Oceń</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - oceń wiarygodność autora (czy pisze o faktach, których doświadczył? czy podaje fakty? jak je ocenia?); - Oceń przydatność tekstu/ dokumentów do twoich badań (czy teks/ dokument wnosi coś nowego? Czy potwierdza znane Ci fakty? 	

Materiał pomocniczy nr 12 – karta rodziny

Karta rodziny – arkusz genealogiczny

Mąż	Inne małżeństwa	Tak Karta nr ...	Nie
Data urodzenia	Miejsce		
Data chrztu	Miejsce		
Data śmierci	Miejsce		
Data pogrzebu	Miejsce		
Data zawarcia małżeństwa	Miejsce		
Imię i nazwisko ojca	Miejsce		
Imię i nazwisko panieńskie matki	Miejsce		
Żona	Inne małżeństwa	Tak Karta nr	Nie
Data urodzenia	Miejsce		
Data chrztu	Miejsce		
Data śmierci	Miejsce		
Data pogrzebu	Miejsce		
Data zawarcia małżeństwa	Miejsce		
Imię i nazwisko ojca	Miejsce		
Imię i nazwisko panieńskie matki	Miejsce		
Dzieci (według kolejności urodzin)			
Imię dziecka	Płeć		zob. karta nr ...
Data urodzenia	Miejsce		
Data chrztu	Miejsce		
Data śmierci	Miejsce		
Data pogrzebu	Miejsce		
Data zawarcia małżeństwa	Miejsce		
Imię i nazwisko męża/żony	Miejsce		
Imię dziecka	Płeć		zob. karta nr ...
Data urodzenia	Miejsce		
Data chrztu	Miejsce		
Data śmierci	Miejsce		
Data pogrzebu	Miejsce		
Data zawarcia małżeństwa	Miejsce		
Imię i nazwisko męża/żony	Miejsce		

Materiał pomocniczy nr 13 – wzór podania o odpis aktu stanu cywilnego

WZÓR PODANIA O ODPIS AKTU STANU CYWILNEGO

Miejsce i data

Imię i nazwisko wnioskodawcy

Adres

Sz. P. Kierownik

Urzędu Stanu Cywilnego w

Adres

Szanowna/y Pani/e

Upierzejmie proszę o wysłanie odpisu zupełnego (lub skróconego) aktu (urodzenia, ślubu, zgonu) następującej osoby:

Imię i nazwisko:

Data urodzenia (ślubu, zgonu): dokładna lub przybliżona

Pokrewieństwo:

Proszę także o podanie wszystkich innych danych lub dopisków.

Załączam kopie dokumentów ustalających moje pokrewieństwo (wskazanie jakich)

Z góry dziękuję.

Z poważaniem

(Podpis)

KRÓTKI PRZEWODNIK POSZUKIWAŃ GENEALOGICZNYCH W INTERNECIE

W poszukiwaniu śladów swoich przodków można również skorzystać z zasobów archiwalnych. Pomocne w tym względzie mogą okazać się zdigitalizowane księgi metrykalne i akty stanu cywilnego udostępnione w Internecie. Archiwa ponadto tworzą indeksy ułatwiające odszukanie danego dokumentu.

Najpopularniejsze serwisy genealogiczne



Narodowe Archiwum Cyfrowe jest administratorem serwisu szukajwarchiwach.pl, w którym znajduje się największa baza dokumentów do badań genealogicznych. Znajdziecie tu 21 mln cyfrowych kopii dokumentów pochodzących z zasobów archiwów państwowych i innych instytucji. Znajdują się tutaj dokumenty sprzed co najmniej 100 lat. Znajdują się tutaj akty urodzenia, ślubów, zgonów wystawiane w miejscowościach w całej Polsce przez urzędy orz parafie i wspólnoty religijne różnych wyznań. W serwisie znajdują się również księgi meldunkowe, akta hipoteczne i notarialne oraz ewidencja ludności m.in. Poznania i Krakowa.



GENEALOGIA W ARCHIWACH

Od 2015r. uruchomiono dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego serwis genealogiawarchiwach.pl. Dostępnych jest wiele mln skanów akt z lat 1808-1900 pochodzących z ponad 460 urzędów stanu cywilnego i parafii, a także ksiąg meldunkowych od 1837 r. Strona posiada wyszukiwarkę umożliwiającą określenie: miejscowości, imienia i nazwiska, daty lub zakresu chronologicznego oraz rodzaju poszukiwanego aktu (urodzenia, małżeństwa lub zgonu)

Online dostępna jest również kartoteka ewidencji ludności Poznania z lat 1870-1931 na stronie <http://e-kartoteka.net>. Obejmuje ona imiona, nazwiska, daty i miejsca urodzenia, zawarcia związku małżeńskiego i zgonu, a także zawody osób zameldowanych w Poznaniu w tym okresie.

Od 2013 r. można korzystać również z akt metrykalnych tzw. zabużańskich (na wschód od dzisiejszej granicy) z lat 1590-1911. Dokumenty są dostępne na <http://www.agad.gov.pl/inwentarze/testy.html>

Różnorodne materiały archiwalne udostępniane są na następujących stronach:

- Archiwum Państwowego w Szczecinie (dokumenty z terenu Szczecina i okolicznych miejscowości)
<http://www.szczecin.ap.gov.pl/iCmsModuleArchPublic/showDocuments/nrap/65>
- Archiwum Państwowego w Olsztynie (dokumenty z terenu Olsztyna i okolicznych miejscowości)
<http://olsztyn.ap.gov.pl/baza/szukaj.php>
- Archiwum Państwowego w Przemyślu (dokumenty z terenu Przemyśla i okolicznych miejscowości)
<http://www.przemysl.ap.gov.pl/skany/>

Od 2013 r. archiwa państwowe prowadzą kampanię społeczną „Zostań rodzinnym archiwistą!” w związku z czym działają punkty konsultacyjne „Archiwa rodzinne Niepodległej”

- **Archiwum Państwowe w Poznaniu**; ul. 23 Lutego 41/43;60-967 Poznań; godz. pracy 8.00 - 15.00
tel. 61 852 46 01 wew. 37; **Konsultant**: Beata Karwalska;
bkarwalska@poznan.ap.gov.pl

- **Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Gnieźnie**; ul. Jana III Sobieskiego 20; 62-200 Gniezno
godz. pracy 8.00 - 15.00; tel. 61 426 18 17; **Konsultant**: Marek Szczepaniak
mszczepaniak@poznan.ap.gov.pl

- **Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Koninie**; ul. 3 Maja 78; 62-500 Konin; godz. pracy 8.00 - 15.00; tel. 63 242 92 77; **Konsultant**: Piotr Rybczyński;
prybczynski@poznan.ap.gov.pl

- **Archiwum Państwowe w Poznaniu; Oddział w Pile**; ul. Ppłk. A. Kity 5; 64-920 Piła; godz. pracy 8.00 - 15.00; tel. 67 214 13 89; **Konsulat**: Maciej Kamiński;
mkaminski@poznan.ap.gov.pl

Rodzaje źródeł do badań genealogicznych

W Archiwach Państwowych znajduje się wiele dokumentów, na których podstawie można ustalić pokrewieństwo (filiację), powinowactwo (koicja), przynależność stanową, majątkową, zawód, funkcje oraz wyznanie. W badaniach genealogicznych wykorzystać można następujące rodzaje materiałów archiwalnych: akta metrykalne, stanu cywilnego, akta kościelne, klasztorne, spisy ludności, akta sądowe i notarialne, akta instytucji wymiaru sprawiedliwości, akta uniwersytetów, szkół i różnych placówek wychowawczych, partii i stowarzyszeń, akta kancelarii z okresu staropolskiego i akta instytucji powołanych do badania szlachectwa. Informacje tego typu można odnaleźć w:

- **Aktach metrykalnych** – najstarsze pochodzą z XVI w. Prowadzenie ksiąg metrykalnych stało się obowiązkiem wynikającym z uchwał podjętych na Soborze Trydenckim (1545-1563) - rejestry ochrzczonych i zaślubionych, później również zmarłych. Od XVIII w. zaczęto umieszczać również daty urodzin, a w księgach zgonów podawano raz datę pogrzebu, a raz datę śmierci. Wpisywano również choroby, która miała być przyczyną śmierci, podawano również wiek zmarłego. Staropolskie akta metrykalne dostarczają informacji przede wszystkim do genealogii

rodzin szlacheckich oraz mieszczańskich. Podają niewiele informacji o rodzinach chłopskich, bowiem dziedziczenie nazwisk chłopskich z pokolenia na pokolenie upowszechniło się dopiero w XIX w. Wpisy zawierały jedynie imiona i ewentualnie określenia zawodu. W 1945 r. wprowadzono państwową, powszechną i jednolitą w całym kraju świecką rejestrację stanu cywilnego. Powołano Urzędy Stanu Cywilnego, które tworzą księgi stanu cywilnego i przechowują je przez 100 lat - akty urodzenia oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące aktu urodzenia; 80 lat – akty małżeństwa, akty zgonu oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące aktu małżeństwa i aktu zgonu. Następnie przekazują je do archiwów państwowych. W księgach metrykalnych znajdują się akty chrztu, w których znajdują się następujące informacje: daty urodzin (dzień, miesiąc, rok), przebiegu ceremonii (kiedy i gdzie się odbyła), ojca dziecka (imię i nazwisko, nazwisko rodowe matki ojca, zawód, stan), matki dziecka (imię i nazwisko, nazwisko rodowe, zawód, stan), rodziców chrzestnych (imiona i nazwiska, zawody), księdza udzielającego chrztu. Akt ślubu zawiera dane dotyczące: daty ślubu, przebiegu ceremonii (gdzie i kiedy się odbyła), księdza udzielającego ślubu, imion i nazwisk nowożeńców, ich statusu społecznego, stanu cywilnego, wieku, rodziców nowożeńców oraz świadków. W załącznikach do akt małżeństw mogą znajdować się odpisy metryk urodzenia przyszłych małżonków. Akt zgonu zawiera: datę i miejsce śmierci, wiek, imię i nazwisko zmarłego, przyczynę śmierci, stan cywilny zmarłego, dane o owdowiałym współmałżonku, dane o osieroconych dzieciach, dane dotyczące księdza odprawiającego pogrzeb oraz datę i miejsce pogrzebu. Wiele ksiąg prowadzonych było pobieżnie, wiele zapisów jest trudnych do odczytania.

- **Księgi Kościelne** – można odnaleźć rejestr: parafian, zapowiedzi, ogłoszeń parafialnych, bierzmowanych, katechizowanych w szkole, bractw różańcowych, dokumentacji pomocy charytatywnej. Zachowały się również księgi czynszów ze spisami osób zamieszkujących w posiadłościach kościoła i placących z tego tytułu czynsze. Istnieją również księgi klasztorne (posiadają informacje nie tylko o członkach zakonu, ale również o okolicznej zamożnej szlachcie), biskupie, kapitulne i kolegiackie.

- **Spisy ludności** – Pierwszy spis mieszkańców w Polsce datowany jest na 1791 r. Spisywanie ludności zamieszkałej na określonym terytorium upowszechniło się w XIX w. W latach 1808 i 1810 odbyły się spisy powszechne w Księstwie Warszawskim, a w 1897 r. w Cesarstwie Rosyjskim, gdzie systematycznie tworzone też tzw. księgi ludności stałej i niestałej. W zaborze pruskim prowadzono również księgi

mieszkańców dla poszczególnych gmin, tzw. Seelenliste. Pierwszy spis powszechny w niepodległej Polsce odbył się w 1921 r. Dokładne informacje o rodzinach zebrać można przeglądając XIX- i XX-wieczne księgi meldunkowe. Zawierają one: nazwisko i imię, imiona rodziców, zawód i stanowisko, datę urodzenia, wyznanie (po 1945 r. nie wypełniano), przynależność państwową, stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego, pochodzenie (skąd przybył), miejsce zamieszkania, pobyt czasowy, datę wyprowadzenia się, dokąd wymeldowany, pokwitowanie biura meldunkowego (data, podpis), uwagi. Wiele istotnych informacji dotyczących osadnictwa na ziemiach zachodnich i północnych dostarczają akta Polskiego Związku Zachodniego działającego w latach 1944-1950. Zachowały się kwestionariusze rejestracyjne wyjeżdżających na Ziemię Odzyskane. Cenne źródło, jeśli chodzi o materiały najnowsze, stanowią formularze wypełniane przy przeprowadzaniu spisów powszechnych oraz przy sporządzaniu dowodów osobistych i paszportów.

- **Akta placówek oświatowych**- zawierają przede wszystkim listy i życiorysy uczniów i nauczycieli. Spisy nauczycieli znajdować się mogą również w aktach kuratorium, które oprócz tego zawierają czasem świadectwa maturalne, odpisy dyplomów, wykazy słuchaczy i wykazy pracowników. Wiele wartościowych informacji można znaleźć w księgach cechowych, w których odnotowywano fakty przyjmowania uczniów i ich wyzwalania, jak również wszelkiego typu sprawy sporne w ramach cechu. Podawano wówczas zazwyczaj imię ojca i miejsce pochodzenia.

- **Akta instytucji wymiaru sprawiedliwości** – Do badań rodzin szlacheckich z okresu staropolskiego należy wykorzystać **księgi ziemskie i grodzkie** (prowadzone w j. łacińskim a po dopiero za rządów Stanisława Augusta Poniatowskiego). W księgach tych zawarte są nie tylko nazwiska właścicieli nieruchomości, ale również informacje o: członkach rodzin, świadkach, długach i zobowiązaniach, poręczeniach, testamentach, należnościach. Cennych informacji, jeśli chodzi o rodziny mieszczańskie, dostarczają **księgi sądowe** (sprawy niesporne np. transakcje majątkowe, testamenty), **ławnicze** (sprawy sporne) i **radzieckie**. Księgi sądowe prowadzono również dla wsi posiadających własny samorząd. Zachowało się ich niewiele. Informacje o osobach, głównie z rodzin szlacheckich i mieszczańskich, zawierają **księgi hipoteczne** z XIX i XX w. Podają one nie tylko kolejnych właścicieli dóbr ziemskich oraz budynków i placów w miastach, ale także szczegóły dotyczące transakcji kupna czy dziedziczenia. Najcenniejsze są wpisy spadkowe, informują bowiem o wszystkich spadkobiercach, ich pokrewieństwie ze zmarłym właścicielem i współmałżonkach. W aktach tych mogą znaleźć się również odpisy aktów

metrykalnych, wyciągi z ksiąg grodzkich i ziemskich. Dokumenty znajdujące się w księgach notarialnych dotyczą głównie: kupna, sprzedaży, dzierżawy, zastawu, intercyzy przedślubnej, testamentów.

- **Akta partii i stowarzyszeń** – zawierają głównie wykazy imienne, informacje o pełnionych funkcjach, podejmowanej działalności, a czasem także ich życiorysy, fotografie i dokumenty osobiste.

- **Akta kancelarii z okresu staropolskiego (Metryka Koronna, Litewska, Mazowiecka, Wołyński)** zachowane księgi Metryki Koronnej, zawierają wpisy prowadzone przez polską kancelarię królewską od połowy XV w. aż do rozbiorów. Znajdują się w niej m.in. nominacje na urzędy senatorskie, dygnitarstwa koronne, urzędy ziemskie.

- **Akta instytucji powołanych do badania szlachectwa (XIX w. deputacje szlacheckie i Heroldia Królestwa Polskiego)** Deputacje Szlacheckie powołane zostały w 1836 r. na terenie zaboru rosyjskiego do rozpatrywania dowodów szlacheckich, gromadziły dokumenty osób pragnących udowodnić posiadane szlachectwo lub starających się o jego przyznanie. W aktach deputacji znajdować się więc mogą wykazy nadesłanych świadectw na przyznane szlachectwo, spisy osób, którym zezwolono na używanie tytułów honorowych książęcych, kniaziowskich, hrabiowskich, wicehrabiowskich, baronów, wykazy wydanych świadectw szlacheckich i osób pozbawionych szlachectwa, księgi szlacheckie według nazwisk oraz księgi genealogiczne szlachty (wśród nich, w postaci załączników, występują akta urodzeń, zaświadczenia o miejscu zamieszkania i stanie posiadania, stany służby i inne dane dla potrzeb Heroldii).

Osoba chcąca korzystać z archiwaliów zobowiązana jest wypełnić zgłoszenie użytkownika zasobu archiwalnego oraz przestrzegać regulaminu pracowni naukowej. Po wyszukaniu sygnatury jednostki archiwalnej należy złożyć zamówienie. Archiwa państwowe po otrzymaniu rewersu realizują zamówienia najpóźniej w następnym dniu roboczym. Archiwa państwowe udostępniają oryginały dokumentów. Jeśli materiały archiwalne, zwłaszcza akta metrykalne, mają kopie w postaci mikrofilmów, udostępniane są właśnie te kopie. Mikrofilmy te mogą być również sprowadzone na zamówienie użytkownika z archiwum przechowującego do archiwum, w którym dogodniej będzie użytkownikowi z nich korzystać.

Jak szukać informacji genealogicznych w archiwach państwowych?

Księgi Urzędu Stanu Cywilnego po stu latach są **przekazywane do właściwego archiwum państwowego** i tam przechowywane wiecześnie; w Polsce istnieje obecnie 30 samodzielnych Archiwów Państwowych (które mają też swoje oddziały zamiejscowe). Informacje dotyczące tych ksiąg można znaleźć w Internecie w **bazie danych PRADZIAD** (Program Rejestracji Akt Metrykalnych i Stanu Cywilnego)

<http://baza.archiwa.gov.pl/sezam/pradziad.php>

Baza ta zawiera tylko miejscowości, w których były siedziby urzędów stanu cywilnego lub parafii – przynależność miejscowości, w której urodził się twój przodek do właściwego USC lub parafii musisz ustalić wcześniej; **Baza nie zawiera spisu nazwisk występujących w dokumentach bądź informacji o konkretnych osobach**, stwarza jednak kilka możliwości przeszukiwania danych. W pola wyszukiwawcze można wpisywać pełne nazwy lub dowolny ciąg znaków występujących w poszukiwanej informacji. W celu odnalezienia ksiąg metrykalnych lub stanu cywilnego należy wypełnić następujące pola:

- "Nazwa miejscowości" nazwę miejscowości, w której była parafia, urząd stanu cywilnego lub gmina wyznaniowa;
- "Gmina" nazwę gminy, na której terenie znajduje się poszukiwana miejscowość, lub powiat, na którego terenie znajdowała się przed wojną;
- "Województwo" nazwę województwa w granicach z lat 1975-1998 lub w granicach z lat 1918-1939;
- "Wyznanie/Obrządek" wyznanie lub obrządek, dla którego była prowadzona księga;
- "Rodzaj aktu" rodzaj aktu stanu cywilnego.

Takie same informacje, jak w bazie PRADZIAD, można znaleźć także w informatorze ***Księgi metrykalne i stanu cywilnego w archiwach państwowych w Polsce***. opr. Anna Laszuk, Warszawa 2000, wydany przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych;